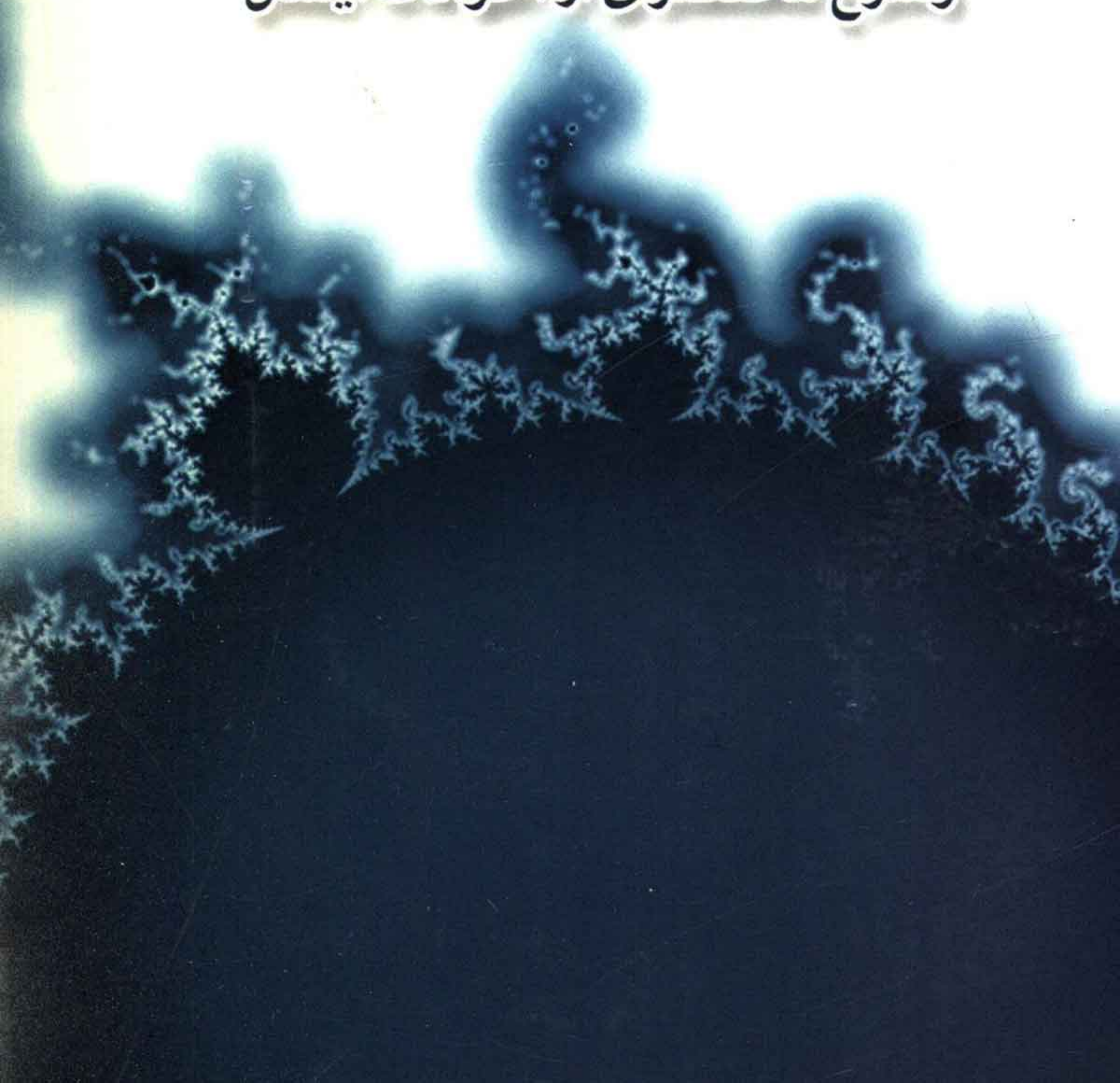

صفات و خصال حضرت مهدی علیه السلام

وشرح مختصری از احوالات ایشان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقديم به ساحت مقدّس حضرت مولانا
صاحب الزّمان ارواحنا له الفداء

صفات و خصال امام مهدی (عج)

و شرح مختصری از احوالات
ایشان

- سرشناسه: سیاح، احمد، ۱۲۹۹
- عنوان و پدیدآور: صفات و خصال اما مهدی (عج) و شرح
مختصری از احوالات امام عصر (عج) / احمد سیاح
مشخصات نشر: تهران: موعود عصر (عج)، ۱۳۸۵
مشخصات ظاهری: ۹۶ ص.
شابک: ۷۰۰۰ ریال ۷-۹۳-۶۹۶۸-۹۶۴
- یادداشت: فیبا
- یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس.
- موضوع: محمد بن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ق.--
جنبه‌های قرآنی
- موضوع: محمد بن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ق.--
سرگذشتنامه.
- موضوع: محمد بن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ق.--
احادیث.
- موضوع: قرآن - برگزیده‌ها - ترجمه‌ها.
موضوع: اربعینات - قرن ۱۴.
رده‌بندی کنگره: ۷ص ۸۵س / ۵۱^{Bp}
رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵۹
شماره کتابخانه ملی: ۲۹۵۴۸-۸۵م

عنوان کتاب: صفات و خصال حضرت مهدی (ع)
نویسنده: احمد سیاح
ناشر: موعود عصر (عج)
نوبت چاپ: اول
سال و محل نشر: تهران، ۱۳۸۵
شابک: ۷-۹۳-۶۹۶۸-۹۶۴
شمارگان: ۳۰۰۰
قیمت: ۷۰۰۰ ریال
لیتوگرافی: موعود
چاپ‌خانه: پیام

اللَّهُمَّ إِنَّا نَشْكُوكُمَا إِلَيْكُمَا فَقَدْ نَبَّيْنَا وَغَيَّبْنَا وَلَيِّنَا
وَ شِدَّةَ الزَّمَانِ عَلَيْنَا وَ وُقُوعَ الْفِتَنِ وَ تَظَاهِرَ
الْأَعْدَاءِ وَ كَثْرَةَ عَدُوِّنَا وَ قِلَّةَ عَدَدِنَا فَافْرُجْ
ذَلِكَ يَا رَبِّ عَنَّا بِفَتْحِ مَنكَ تُعَجِّلُهُ وَ نَصْرِ
مَنكَ تُعِزُّهُ وَ إِمَامِ عَدْلٍ تُظْهِرُهُ إِلَهَ الْحَقِّ آمِينَ

سخن ناشر

«صفات و خصال حضرت مهدی، علیه السلام» هشتمین اثر از کتب چهل حدیث از مجموعه معارف مهدوی است که از زبان ائمه دین، علیهم السلام، صفات و خصال نیکو و کامل حضرت مهدی، علیه السلام، را بیان می‌کند. بی‌شک این معرفی جز از منظر ائمه معصومین، علیهم السلام، قابل توصیف نیست. امید می‌رود این اثر مقبول طبع حضرتش واقع شود و عموم خوانندگان و به ویژه جوانان را در کشف پاره‌ای از حقایق و معارف ناب مهدوی یاری دهد. ان شاء الله

ناشر

فهرست

- مقدمه ۱۱
- فرمودهٔ پروردگار عظیم در شب معراج به رسول خدا(ص): ۱۳
- مناجات حضرت صاحب الامر(ع) ۱۷
- زندگینامهٔ حضرت صاحب الزمان(ع) ۱۹
- گزیده‌ای از آیات قرآن کریم دربارهٔ حضرت مهدی(ع) ... ۳۱
- روایات ۴۱

مقدمه

الْحَمْدُ لِوَلِيِّ الْحَمْدِ وَالصَّلَاةُ عَلَى سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدٍ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَالسَّلَامُ عَلَى أَوْلِيَائِهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ
سَيِّمًا وَلِيِّ اللَّهِ الْأَعْظَمِ الْحُجَّةِ ابْنِ الْحَسَنِ صَلَوَاتُ اللَّهِ
عَلَيْهِ.

و بعد، در عصر حاضر بسیاری از مسلمانان و معتقدان به مبدأ و معاد، در اعتقادات خود سست و سرگرم به تشریفات و لهویات و خوشگذرانی‌ها گشته و به دنبال متاع دنیا رفته، در حال غفلت به سر می‌برند، اسباب سفر هم مهیا نشده، ناگهان کوس‌الرحیل به گوش رسد، این مطلب حقیر را بر آن داشت تا وعده‌های حق سبحانه و تعالی و سفارشات رسول گرامی درباره ظهور حجت را یادآور شوم، امید است برای بعضی‌ها چون امثال خود تنبهی به وجود آید و به فکر عوالم بعد از مرگ بوده و در صدد توشه جوئی باشیم.

لذا سی‌آیه از ۱۳۳ آیه شریفه قرآن مجید درباره صاحب‌الامر را به ضمیمهٔ چهل حدیث در فضایل و مناقب و علامات ظهور و تکالیف شیعیان از کتاب «منتخب‌الاثار» و

«یوم‌الخلاص» اختیار و ترجمه نمودم با ذکر اصل مدارک آن، بعد امید و انتظار داریم باعث تقویت ایمان مؤمنان و مخلصان به ساحت مقدس آن بزرگوار گردد و حقیر فقیر الی‌الله را بیش از پیش مورد عنایات خاصه خود قرار دهند، شاید توان خدمتی پیدا نماید و توشه‌ای باشد برای برزخ و قیامتش، ضمناً توصیه می‌شود که خصوصیات زندگانی و غیبت و دهها مطالب دیگر درباره آن حضرت که به طور اختصار در کتابی گرد آمده و به چاپ رسیده به نام «زندگی‌نامه معصومین علیهم‌السلام» تهیه نمایند و اولاد خود را با آن بزرگواران آشنا کنند که از اهم واجبات است. و ما توفیقی الا بالله العلی‌العظیم.

خادم اهل بیت احمد سیاح

فرمودهٔ پروردگار عظیم در شب معراج به رسول خدا (ص):

۱ - ابن عباس از رسول خدا ﷺ روایت کند که فرمود: چون در معراج مرا به نزد پروردگارم جل جلاله بردند ندا آمد:
ای محمد! گفتم: لبتیک ای پروردگار با عظمت، لبتیک! و خدای
تعالی به من وحی فرمود:

ای محمد! چرا از آدمیان وزیر و برادر و وصی پس از خودت را
برنگزیدی؟ گفتم: الهی چه کسی را انتخاب کنم؟ تو برایم
برگزین، خدای تعالی وحی کرد که ای محمد! من از میان
آدمیان علی بن ابی طالب را برای انتخاب کردم

ای محمد! علی وارث تو و وارث علم پس از تو و پرچمدار
توست و پرچم حمد در روز قیامت به دست اوست و صاحب
حوضِ توست و از مؤمنان امت تو هر کس بر آن وارد شود به
دست او سیراب خواهد شد.

ای محمد! من سوگند خورده‌ام سوگندی حق، که دشمن تو و

دشمنِ اهلِ بیت و ذریّهٔ طیبین و طاهرین تو از آن حوض
ننوشد، به راستی می‌گوییم:

ای محمد! همهٔ امت تو داخل در بهشت می‌شوند مگر کسانی
از خلقم که از آن اِبا کنند.

ای محمد! تو را از میان خلقم برگزیدم و وصی پس از تو را
انتخاب کردم و او را برای تو مانند هارون برای موسی قرار
دادم جز آن که پس از تو پیامبری نیست و محبت او را بر امت
تو مانند حق تو بر ایشان در حیات توست و هر کس حق او را
انکار کند حق تو را انکار کرده است، و هر که از ولایت او سرباز
زند از ولایت تو سرباز زده است، و هر که از ولایت تو اِبا کند از
داخل شدن به بهشت اِبا کرده است.

ای محمد! من پیش از آن که بندگانم را بیافرینم در میانشان
حکم کردم و حکمم دربارهٔ آنها در گذشته است، تا هر که را
بخوام بدان هلاک کنم و هر که را بخوام بدان هدایت
نمایم. من پس از تو علمت را بدو دادم و او را وزیر و جانشین
پس از تو بر اهل و امت قرار دادم. به خاطر قصد خود که هر
که او را دوست بدارد به بهشت درآورم، و مُبغِض و دشمن و
منکر ولایت او را پس از تو به بهشت داخل نمی‌سازم، پس
کسی که بُغض او را داشته باشد بغض تو را داراست و کسی که
بُغض تو را داشته باشد بغض مرا داراست، و کسی که او را
دشمن بدارد تو را دشمن داشته است و کسی که با تو دشمنی

صفات و خصال امام مهدی (عج) ■ ۱۵

کند با من دشمنی کرده است و کسی که او را دوست بدارد تو را دوست داشته است و کسی که تو را دوست داشته باشد مرا دوست داشته است، و این فضیلت را برای او قرار دادم و بر تو نیز عطا کردم که از ضُلب او یازده مهدی خارج سازم که همه آنها از ذرّیه تو و از فرزندان بکر بتول خواهند بود، و آخرین ایشان کسی است که عیسی بن مریم پشت سر او نماز می خواند، و زمین را از عدل آکنده سازد هم چنان که از ظلم و جور پر شده باشد، به واسطه او نجات می دهیم و از هلاکت باز می دارم و هدایت می کنم و از ضلالت جلوگیری می کنم و به واسطه او کوران را بینا و بیماران را شفا خواهم داد، آنگاه که علم بر داشته شود و جهل آشکار گردد. قاریان فراوان شوند و علم به قرآن اندک شود و کشتار فراوان گردد و فقهای هادی اندک و فقهای گمراهی و خائنان و شعراء افزون شوند و امت تو قبورشان را مسجد کنند، قرآن ها زیور و مساجد زینت شود و جور و فساد افزون گردد و منکر آشکار شده و امت بدان فرمان دهند و از معروف باز دارند و مردان به مردان اکتفا کنند و زنان به زنان در آمیزند و امیران کافر شوند و اولیای آنها فاجر و یارانشان ظالم و اندیشمندان آنان فاسق گردند و این هنگام سه خسف واقع گردد، خسفی در مشرق و خسفی در مغرب و خسفی در جزیره العرب و بصره به دست یکی از ذرّیه تو ویران گردد و زنگیان از وی پیروی کنند و یکی از فرزندان

۱۶ ■ صفات و خصال امام مهدی (عج)

حسین بن علی قیام کند و دجال از مشرق و از سیستان خروج کند و سفیانی ظاهر شود، گفتم: خدای من! پس از من این فتنه‌ها کی واقع شود؟ خدای تعالی به من وحی فرمود و مرا از فتنه بنی‌امیه و فتنه فرزندان عمویم و آنچه هست و تا روز قیامت خواهد بود آگاه کرد و من نیز آنگاه که به زمین آمدم آنها را به پسر عمویم وصیت کردم و ادای رسالت نمودم و خدا را بر آن سپاس می‌گویم چنان که پیامبران و هر چه که قبل از من بوده و هر مخلوقی که تا روز قیامت است او را سپاس می‌گوید.

مناجات حضرت صاحب الامر عجل الله تعالى فرجه الشريف

در کتاب نجم الثاقب نقل شده است که از سید بن طاووس
در سحرگاهی در سرداب مطهر شنیده شده: اللَّهُمَّ إِنَّ شِيعَتَنَا
خُلِقَتْ مِنْ شُعَاعِ أَنْوَارِنَا وَ بَقِيَّةِ طِينَتِنَا وَ قَدْ فَعَلُوا ذُنُوبًا كَثِيرَةً
اتَّكَلَا عَلَى حُبِّنَا وَ وِلَايَتِنَا وَ إِنْ كَانَتْ ذُنُوبُهُمْ بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُمْ
فَأَصْفَحْ عَنْهُمْ فَقَدْ رَضِينَا وَ مَا كَانَ مِنْهَا فِيمَا بَيْنَهُمْ فَأَصْلِحْ
بَيْنَهُمْ وَ قَاسَ بِهَا عَنْ حُمْسِنَا وَ أَدْخِلْهُمْ الْجَنَّةَ وَ زَحِّزْهُمْ عَنِ
النَّارِ وَ لَا تَجْمَعْ بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَ أَعْدَائِنَا فِي سَخَطِكَ.

پروردگارا! همانا شیعیان ما را از شعاع نور ما و بقیه طینت
ما خلق کرده‌ای چنانچه آنان گناهان زیادی به پشتیبانی بر
محبت و ولایت ما به جا آورده‌اند اگر گناهان آنها در ارتباط با

۱۸ ■ صفات و خصال امام مهدی (عج)

تو است از آنان بگذر که ما را راضی نموده‌ای و آنچه از گناهان در ارتباط با خودشان است خودت بین آنها را اصلاح کن و از خمسی که حق ما است به آنان عطا فرما تا راضی شوند و آنها را از آتش جهنم نجات بخش و آنان را با دشمنان ما در غضب خود جمع نفرما.

زندگینامه حضرت صاحب الزمان

(عجل الله تعالى فرجه الشريف)

نام: م - ح - م - د - (همنام جدش محمد مصطفیٰ (ص)).
شهرت: مهدی، منتظر، صاحب الزمان، بقیة الله الاعظم،
قائم، امام عصر و...

کنیه: ابا صالح، ابوالقاسم (کنیه پیامبر (ص)).

پدر: امام حسن عسکری (ع).

مادر: نرجس خاتون (ملیکه دختر پادشاه روم).

تولد: روز ۱۵ شعبان سال ۲۵۵ هجری قمری در شهر سامراء

دوران زندگی:

۱) دوران کودکی که پنج سال مخفیانه تحت سرپرستی پدر
به سر برد و پس از آن در سال ۲۶۰ با شهادت

۲۰ ■ صفات و خصال امام مهدی (عج)

امام عسکری (ع) به امامت رسید.

(۲) دوران غیبت صغری: از سال ۲۶۰ تا ۳۲۹ که حدوداً ۷۰ سال به طول انجامید.

(۳) دوران غیبت کبری: از سال ۳۲۹ شروع شده و تا هنگام ظهور آن حضرت ادامه خواهد یافت.

(۴) دوران پر افتخار ظهور که حکومت عدل و داد را در سراسر جهان بر پا خواهد نمود.

میلاذ مبارک آن حضرت

در روز ۱۵ شعبان سال ۲۵۵ هجری شهر سامرا از طلوع خورشید وجود امام منتظر پر از نور و سرور شد، این اختر تابناک که از سلاله انبیا و چکیده اوصیا و منتقم حقیقی همه خون‌های پاکی بود که در راه خدا بر زمین ریخته شده بود، از دامان مادری با تقوا به نام نرجس تابیدن گرفت.

از آن جا که خلفا و کارگزاران حکومت بر طبق احادیث معتبر منتظر تولد دوازدهمین امام و فرزند پاک امام حسن عسکری (ع) بودند و می‌دانستند که به دست او جور و ستم از ریشه نابود خواهد شد، لذا خانه امام عسکری (ع) را به شدت تحت کنترل قرار می‌دادند، تا اگر فرزندی در آن خانه متولد گشت او را به سرعت نابود کنند، غافل از این‌که:

يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَ اللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَ لَوْ كَرِهَ

الکافرون.^۱

«می‌خواهند نور خدا را با دهانهایشان خاموش کنند، در حالی که خداوند نور خود را کامل می‌کند، اگر چه کافران نپسندند.»

به اذن الهی همان‌طور که به علت فشار و اختناق فرعونیان، آثار حمل مادر موسی مخفی بود، مادر امام زمان (عج) نیز هیچ آثاری از حمل در خود نداشت، شب نیمه شعبان امام عسکری (ع) از عمه بزرگوار خود حکیمه خاتون خواهش کرد که برای کمک در به دنیا آمدن نوزاد آن شب را در منزل امام بماند، حکیمه خاتون بسیار متعجب شد، چون هیچ نشانه‌ای از بارداری در وجود نرجس نبود، لیکن به فرمان امام به نزد نرجس رفت، پیش از طلوع آفتاب نشانه‌های وضع حمل پدید آمد و حکیمه خاتون مشاهده کرد حجابی از نور میان او و نرجس فاصله شد، حکیمه خاتون وحشت کرد و به نزد امام رفت و جریان را به عرض رسانید، امام لبخندی زد و فرمود: چند لحظه بعد به اتاق برگرد خواهی دید که نوزاد متولد شده است، وقتی حکیمه خاتون به اتاق بازگشت، طبق فرموده امام مشاهده کرد نوزادی چون قرص ماه به سجده افتاده و انگشت سبابه را به سوی آسمان بلند کرده و پروردگار را تقدیس و تحمید می‌گوید.

۲۲ ■ صفات و خصال امام مهدی (عج)

در این هنگام امام عسکری (ع) ندا داد: عمّه جان، پسر من را به نزد من بیاور، حکیمه خاتون نوزاد را به نزد امام برد، امام کودک را در آغوش فشرد و بر اندام او دست کشید و زبان مبارک را در دهان نوزاد نهاد و سپس در گوش وی اذان و اقامه گفت.

پس از ولادت این نوزاد فرخنده امام عسکری (ع) ده هزار رطل نان و ده هزار رطل گوشت برای او صدقه داد و سیصد گوسفند عقیقه نمود و گوشت آن را برای شیعیان و خواص از بنی هاشم فرستاد و به ایشان مژده ولادت امام دوازدهم را ابلاغ فرمود و به آنها فرمان داد که این خبر را میان خود مخفی نگاه دارند.

نرجس خاتون مادر امام علیه السلام:

نرجس خاتون دختر پادشاه روم و از نسل شمعون الصفا یکی از حواریون عیسی (ع) بود، وقتی به سنّ رشد رسید، پدرش میخواست او را به عقد پسر عمویش در آورد، مجلس جشن آراسته شد، اما به محض این که خواستند مراسم عقد را اجرا کنند، همه چیز به لرزه در آمد و داماد از تخت به زیر افتاد، این ماجرا سه بار تکرار شد، بزرگان و روحانیون مسیحی این امر را شوم دانستند و مجلس را ترک گفتند، آن شب نرجس افسرده و اندوهگین به خواب رفت، در خواب دید پیامبر اسلام (ص)

صفات و خصال امام مهدی (عج) ■ ۲۳

به نزد عیسی بن مریم (ع) آمده است و می‌فرماید: من این فرزند زاده شما را برای فرزندم خواستگاری می‌کنم، حضرت عیسی (ع) با خوشحالی این پیشنهاد را پذیرفت، ابتدا از نرجس خواستند شهادتین را بر زبان جاری کند و چون او چنین کرد، پیامبر (ص) که همراه فاطمه زهرا (س) در مجلس بودند، در کنار عیسی (ع) و مریم عذرا (س) مراسم عقد نرجس را برای حسن بن علی العسکری (ع) که جوانی نورانی و خوش سیما بود به جای آوردند، از آن پس گاه‌گاهی حسن بن علی (ع) در خواب به دیدار وی می‌آمد، سرانجام در خواب به نرجس ابلاغ شد که در جنگی که بین مسلمانان و سپاه روم روی می‌دهد او اسیر خواهد شد و او باید منتظر باشد تا فرستاده امام هادی (ع) برای خرید به او مراجعه کند. این ماجرا واقع شد و نرجس که در خواب به دست فاطمه زهرا (س) مسلمان شده و به عقد ازدواج امام عسکری (ع) در آمده بود، در عالم ظاهر نیز به منزل امام هادی (ع) راه یافت و تحت نظر حکیمه خاتون احکام اسلام را فراگرفت و به عنوان همسر رسمی امام عسکری (ع) در میان خواص شناخته شد.

آری امر خدا چنین محقق شده بود که مهدی موعود از دامان چنین مادری متولد شود و نژاد آن حضرت از سوی مادر به عیسی بن مریم (ع) برسد، همان‌طور که از سوی پدر به پیامبر اسلام (ص) می‌رسید.

ولادت امام زمان (عج) بدین صورت مخفیانه انجام پذیرفت و به جهت شرایط خاص آن دوران، در برده کتمان پوشیده ماند و امام عسکری (ع) تولد او را جز با اصحاب خاص خود با دیگران در میان ننهاد؛ اندکی قبل از شهادت، امام عسکری (ع) چهل تن از یاران و خواص خویش را در منزل خویش گرد آورد و فرمود: هیچ کس بیرون نرود، ناگهان پرده‌ای را کنار زد و چهره تابناک کودک ۵ ساله خود را که شبیه‌ترین مردم به آن حضرت بود برایشان آشکار نمود و فرمود:

این پسر فرزند من و پس از من پیشوای شماست، بدانید تا پس از من به تفرقه دچار نشوید و در دین خویش به هلاکت نیافتید، بدانید که از این پس او را نخواهید دید تا وقتی که عمرش کامل گردد، از این پس هر چه عثمان بن سعید می‌گوید: اطاعت کنید او نایب امام شماست و کار شما به دست اوست
آغاز دوران امامت ایشان:

پس از شهادت جانگداز امام حسن عسکری (ع)، خلیفه وقت معتصم عباسی عده‌ای را به منزل آن حضرت فرستاد تا خانه و اطاق‌ها را بازرسی کنند و نشانی از فرزند او بجویند، اما هر چه جست‌وجو کردند کمتر یافتند، سرانجام میراث امام حسن عسکری (ع) را میان مادر و برادرش جعفر تقسیم کردند.
جعفر پس از برادر بزرگوار خود ادعا کرد که امامت حق

صفات و خصال امام مهدی (عج) ■ ۲۵

اوست و با این ادّعی باطل مردم را به سوی خود فرا خواند، اما در جریان نمازگزاردن بر جنازه حضرت عسکری (ع) امام زمان (ع) در یک چشم بر هم زدن در برابر مردم ظاهر شده و ادّعی او را باطل نمود، به علاوه خود جعفر و همه مردم به خوبی می دانستند که او شایستگی های لازم برای امامت را ندارد، لذا دیری نپایید که جعفر دست از این ادّعی دروغ خود برداشت و به راه صواب بازگشت و امامت حضرت مهدی (عج) را پذیرفت، لذا از لقب (کذاب) به (تواب) معروف شد.

لیکن حکومت وقت هنوز هم در جست و جوی یافتن نشانی از فرزند امام بود، شیخ طوسی از فردی به نام رشیق که از مأموران معتضد عبّاسی است، ماجرای زیر را نقل می کند: روزی معتضد خلیفه عبّاسی ما را خواست و گفت شنیده ام در خانه حسن عسکری فرزندی است، به خانه او بروید و اگر پسری را دیدید، او را بکشید و سرش را برای من بیاورید.

ما به سرعت به منزل امام شتافتیم، خانه زیبایی دیدیم که در گوشه آن، اطاقی نظر ما را جلب کرد، پرده را بالا زدیم، اطاق بسیار بزرگی دیدیم که پر از آب بود و در میان آب فرشی قرار داشت که جوانی روی آن به نماز ایستاده بود، با دیدن او یکی از مأموران خواست او را دستگیر کند، به محض ورود به اطاق، در آب فرو رفت، به زحمت او را بیرون آوردیم و او بیهوش شد.

۲۶ ■ صفات و خصال امام مهدی (عج)

مأمور دوم وارد شد او هم در آب فرو رفت و به زحمت او را نیز از آب بیرون آوردیم و او نیز بیهوش شد، ساعتی بعد هر دو در حالی که از ترس می لرزیدند به هوش آمدند، همگی سوار مرکب‌های خود شده به سوی جایگاه خلیفه رفتیم و ماجرا را برایش توضیح دادیم، او هم مانند ما از ترس لرزید و گفت: هیچ کس از این جریان با خبر نشود، اگر این ماجرا را برای کسی بگویید، شما را خواهم کشت، ما هم تا وقتی خلیفه زنده بود جرأت نکردیم این ماجرا را بازگو کنیم.

به دلیل همین تعقیب و جست‌وجوها بود که امام مهدی (عج) مجبور شد در پرده غیبت به سر برد و دوران غیبت صغرا آغاز شد.

غیبت صغرا

غیبت صغرا یا دوران غیبت کوتاه امام مهدی (عج) از سال ۲۶۰ هجری تا سال ۳۲۹ هجری به طول انجامید، در این دوران عده‌ای به نام وکیل یا نایب خاص، پل ارتباط میان امام و شیعیان بودند، اینان همگی از خواص یاران و شیعیان امام (ع) و عبارتند از:

۱) عثمان بن سعید: او وکیل امام حسن عسکری (ع) بود که پس از درگذشت آن امام بزرگوار نایب امام زمان (عج) گردید و شش سال عهده‌دار این منصب بود.

صفات و خصال امام مهدی (عج) ■ ۲۷

۲) محمد بن عثمان: پس از وفات عثمان در سال ۲۶۶ هجری، فرزند او محمد بن عثمان نایب امام زمان (عج) گشت و مدت نیابت او ۳۸ سال به طول انجامید.

۳) حسین بن روح، پس از وفات محمد بن عثمان، حسین بن روح به نیابت رسید او که از سال ۳۰۴ هجری به این سمت منصوب گشت، تا مدت ۲۲ سال از جانب امام به عنوان مرجع شیعیان عمل نمود.

۴) علی بن سمري: پس از آن که حسین بن روح دار فانی را وداع گفت، امام مهدی (عج) علی بن سمري را به عنوان جانشین او منصوب کرد، او سه سال در این منصب باقی ماند و چون وفاتش نزدیک شد از آن حضرت درباره جانشین خود پرسش کرد، اما امام او را آگاه کرد که پس از وفات او دوران غیبت صغرا پایان یافته و کسی جانشین او نخواهد بود.

غیبت کبرا:

در طول هفتاد سال غیبت صغرا این چهار دانشمند اسلام شناس به نیابت از امام به امور امت رسیدگی می کردند و در موارد لازم مستقیماً از امام دستور می گرفتند و نقش رهبری امت را به عهده داشتند، چه بسا این مدت برای آمادگی امت جهت گزینش رهبران خود در دوران غیبت کبرا کافی بوده است، یعنی آنان در این زمان آماده شدند تا از میان فقها

۲۸ ■ صفات و خصال امام مهدی (عج)

کسانی را که از نظر خصوصیات به نواب اربعه نزدیکتر باشند برای رهبری خود انتخاب کنند و حکمت این امر در این است که ارتباط الهی از وحی به و صایت و از آن به نیابت خاصه و پس از آن به نیابت عامه درجه بندی می‌گردد.

در عصر غیبت کبرا مسلمانان باید به فقیهان عادلانی که طبق مقیاس‌های عمومی به شایستگی آنها معرفت یافته‌اند، مراجعه کنند، وظیفه مسلمانان، انتظار و دعا برای فرج امام زمان (عج) است، در این دوران اگر چه ارتباط امام عصر ارواحنا له الفداء با اولیا خدا به اشکال گوناگون ادامه دارد، لیکن هیچ کس نمی‌تواند ادعا کند که با امام ارتباط مستقیم دارد و چنان که کسی زبان به چنین ادعایی بگشاید مسلمانان وظیفه دارند که او را تکذیب نمایند.

امام عصر (عج) در این زمان در میان ما حضور دارند و کلیه اعمال ما تحت نظارت مستقیم آن حضرت قرار دارد و آن حضرت لحظه‌ای از احوال شیعیان خود غافل نیست و در عبادات خود برای بهبود وضع آنها به درگاه الهی تضرع می‌نماید، در میان مردم به طور ناشناس زندگی کرده و در اجتماعات آنها حضور می‌یابد، اما به جز عده معدودی از اولیای الهی هیچ کس آن حضرت را نمی‌شناسد و توفیق زیارت جمال بی مثالش را نمی‌یابد.

فرهنگ انتظار:

باید دانست مفهوم انتظار که پیامبر اکرم (ص) آن را برترین عبادت امت خود دانسته است، صبر و بردباری و دست روی دست نهادن و بی تفاوتی و سکون نیست، بلکه انتظار، عین امید، تلاش و حرکت است، انسان منتظر انسانی زیرک، آگاه و معتقد است که باید زمینه ساز ظهور امام منتظر باشد.

انتظار به انسان‌ها انگیزه، امید و اندیشه نوآوری و نوسازی می‌دهد، انتظار یک اصل جدانشدنی مذهب شیعه است که نوید آینده‌ای درخشان و پیاده‌شدن یک مدینه فاضله آرمانی را به آنها می‌دهد که باید در پناه آن شیعیان محیط را برای تأسیس حکومت واحد جهانی آماده سازند و خود، انسان‌های صالحی باشند که در انتظار یک مُصلح به سر می‌برند، انتظار یک آرزوی شورآفرین و یک آرمان بی نظیر است که روح بدبینی، بدگمانی و منفی‌بافی را از کالبد شیعیان راستین زدوده و به روان آنان رنگی از خوش‌بینی و امید می‌زند.

گزیده‌ای از آیات قرآن کریم درباره حضرت مهدی (ع)

در قرآن مجید ۱۳۳ آیه تفسیر و تاویل به ظهور قائم
علیه‌السلام دارد، بعضی آن آیات را تیمناً متذکر شده‌ایم و ضمن
آن روایات هم توضیح داده شده‌اند.

۱- إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ الْعَاقِبَةُ
لِلْمُتَّقِينَ^۱

موسی به قوم خود وعده می‌دهد که صبر کنید و از خدا کمک
بخواهید آخر الامر زمین را بندگان صالح او وارث خواهند شد.

۲- قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ.^۲

شیطان می‌گوید مرا تا روز قیامت مهلت ده، خدای تعالی
می‌فرماید تا روز حجت به تو مهلت دادیم

۳- وَ مَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيِّهِ سُلْطَانًا.^۳

۲. (حجر ۳۸)

۱. (سوره اعراف، آیه ۱۲۸)

۳. (اسری آیه ۳۳)

حضرت امام حسین (ع)، مظلوم شهید گردید ولی صاحب خون او که، اولادش صاحب الامر (ع) است سلطه خواهد یافت.

۴. وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا.^۱

پس از آن که دنیا را ظلم گرفت و حکومت‌های باطل مستولی هستند، خدای تعالی به پیامبرش می‌فرماید:

بگو حق آمد و باطل را سرنگون نمود.

۵. وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ.^۲

همانا در زبور نوشتیم که بعد از قرآن زمین را از بندگان صالح پرکنیم.

۶. وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ.^۳

وعدۀ خداوند است برای اهل ایمان همان طور که قبلاً خلیفه در زمین داشته (پیامبران)، همانا خلیفه خود را ظاهر سازد.

۷. وَتُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ.^۴

اراده کردیم که منت نهیم بر مستضعفان روی زمین و آنان را پیشوایان و وارثان قرار می‌دهیم.

۸. قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ

۲. (سوره انبیاء، آیه ۱۰۵)

۱. (سوره اسری، آیه ۸۱)

۴. (سوره قصص، آیه ۵)

۳. (سوره نور، آیه ۵۵)

يَنْظُرُونَ.^۱

آنان که کافرند در روز ظهور حجت نفعی نمی‌برند به سبب ایمان آوردنشان زیرا انتظاری برای ظهور نکشیدند.

۹- وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا.^۲

روشن می‌گردد زمین به نور پروردگار

۱۰- سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ.^۳

به زودی می‌بینند کافران آیات ما را در آفاق و نفوس خودشان تا آشکار شود که آن آیات حق است.

۱۱- وَ أَسْمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ.^۴

گوش فرا دار، روزی که منادی از نزدیک ندا کند.

۱۲- أَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا.^۵

بدانید که خدای تعالی زنده کند زمین را بعد از مردنش.

۱۳- قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَّعِينٍ.^۶

بگو با تأمل بنگرید که اگر آب که مایه زندگی شماست صبحگاهی فرو رود کیست که آب گوارا را پدید آورد (وجود امام از آب بهتر و مهم‌تر است).

۲. (سوره زمر، آیه ۶۹)

۴. (سوره ق، آیه ۴۱)

۶. (سوره ملک، آیه ۳۰)

۱. (سوره سجده، آیه ۲۹)

۳. (سوره فصلت، آیه ۵۳)

۵. (حدید - ۱۷)

۱۴- وَالْعَصْرِ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ^۱

قسم به عصر عدل (زمان حجت) که انسان‌ها در خسران‌اند مگر اهل ایمان که عمل صالح دارند.

۱۵- ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ^۲.

این کتاب که هیچ شکّی در آن نیست مایه هدایت متّقین است، همان کسانی که به غیب ایمان دارند. (بعضی تفسیر به غیبت امام عصر (ع) نمودند)

۱۶- بَقِيَّةُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ^۳.

باقی مانده خدا برای شما بهتر است اگر مؤمن باشید.

۱۷- فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ^۴.

بگو غیب از آن خداست، پس انتظار بکشید من هم همراه شما انتظار می‌کشم.

۱۸- وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعاً وَكَرْهاً^۵.

هر چه در آسمان‌ها و زمین است از روی رغبت یا اکراه تسلیم او می‌شوند.

۱۹- الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ.

کسانی که اگر به آنان در زمین می‌گفت دهیم نماز را بر پا داشته

۱. (سوره والعصر)

۲. (سوره بقره، آیه ۲)

۳. (سوره هود، آیه ۸۶)

۴. (سوره یونس، آیه ۲۰)

۵. (سوره آل عمران، آیه ۸۳)

۶. (سوره حج، آیه ۴۱)

و زکات می دهند.

۲۰- وَلَنْبَلُونَكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَ نَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَ الثَّمَرَاتِ وَ بَشِّرِ الصَّابِرِينَ.

هر آینه شما را با اندکی ترس و گرسنگی و کمبود اموال و نفوس و میوه‌ها می آزماییم و صابران را بشارت بده.

۲۱- لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّنْ نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ مَن أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ.^۲

هیچ خیری در بیشتر نجواهایشان نیست، جز آن که امر به امر به صدقه یا نیکی کنند.

۲۲- إِنْ نَشَاءُ نُنَزِّلُ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ.^۳

اگر بخواهیم از آسمان نشانه‌ای می فرستیم تا گردنهایشان در برابر آن خاضع شود.

۲۳- وَ إِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ وَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا.^۴

هیچ یک از اهل کتاب نیست جز آن که قبل از مرگ به او ایمان می آورد و روز قیامت او بر آنان گواه خواهد بود.

حدیث از امام باقر (ع) نقل شده است که عیسی قبل از قیامت می آید و پشت سر حضرت مهدی (عج) نماز می گزارد.

۲. (سوره نساء، آیه ۱۱۴)

۱. (سوره بقره، آیه ۱۵۵)

۴. (سوره نساء، آیه ۱۵۹)

۳. (سوره شعرا، آیه ۴)

۲۴- وَ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا
مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ.^۱

برخی از آنان که گفتند ما به کیش عیسی هستیم از آن‌ها عهد گرفتیم که پیرو (کتاب) و رسول خدا باشند، آنان نیز از آنچه (در انجیل) پند داده شدند) نصیب بزرگی را از دست دادند.

حدیث از امام صادق (ع) فرمود مراد از «فَنَسُوا حَظًّا» طایفه‌ای از افراد هستند که با قائم ظاهر شوند.

۲۵- وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ، وَ يَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ
كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِّمَّنْ يُكَذِّبُ فَهُمْ بِآيَاتِنَا يُوزَعُونَ.^۲

هنگامی که حکم الهی بر آنان واقع شود جنبنده‌ای از زمین خارج می‌سازیم که با آنان سخن می‌گوید، روزی که از هر امتی گروهی را که آیات ما تکذیب را نمودند جمع کرده و آنان را تقسیم می‌کنیم.

قال رسول الله: إِنَّهُ تَخْرُجُ دَابَّةُ الْأَرْضِ وَ مَعَهَا عَصَا مُوسَى وَ خَاتَمِ سُلَيْمَانَ تَجْلُو وَجَهَ الْمُؤْمِنِ بِعَصَا مُوسَى وَ تُسَمُّ وَجَهَ الْكَافِرِ بِخَاتَمِ سُلَيْمَانَ.

۲۶- حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ، فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أضعفُ ناصِراً
وَ أَقْلُ عَدَدًا.^۳

۲. (سوره نمل، آیات ۸۳ - ۸۲)

۱. (سوره مائده، آیه ۱۴)

۳. (سوره جن، آیه ۲۴)

تا زمانی که آنچه وعده داده شده‌اند ببینند، به زودی خواهند دانست چه کسی از نظر تعداد و یاور ضعیف و کمتر است.

حدیث: قال السَّجَادُ (ع) یعنی القَائِمُ وَ انصَارَهُ بِالنَّسْبَةِ لِأَعْدَائِهِ.

حضرت امام سجاد (ع) فرمود: منظور و مراد از آیه،

حضرت حجت (ع) و یارانش در مقایسه با دشمنان اوست.

۲۷- وَ لَئِن أَخَّرْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَىٰ أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ لَّيَقُولَنَّ مَا

يَحْبِسُهُ الْيَوْمَ يَا تِيهِمْ...^۱

و اگر عذاب آنان را تا زمان شمارش شده [مشخص شده] تأخیر

اندازیم، می‌گویند چه چیزی آن را تأخیر انداخته، همانا روزی که

عذاب به آنان رسد هرگز از آنان منصرف نخواهد شد.

حدیث قال الصادق عليه السلام إِنَّ الْأُمَّةَ الْمَعْدُودَةَ هُمْ أَصْحَابُ

الْمَهْدِيِّ هُمْ وَ اللَّهُ الْأُمَّةَ الْمَعْدُودَةَ، (بدرستی امت معدود

اصحاب مهدی (عج) هستند).

۲۸- أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَ يَكْشِفُ السُّوءَ وَ يَجْعَلُكُمْ

خُلَفَاءَ الْأَرْضِ^۲

کیست آن که دعوت مضطر و بیچاره را در زمانی که او را بخواند

اجابت می‌کند و گرفتاری او را بر طرف کرده و شما را جانشین

در زمین قرار می‌دهد.

حدیث قال الباقر عليه السلام: نَزَلَتْ فِي الْقَائِمِ وَ اللَّهُ هُوَ الْمُضْطَرُّ

الَّذِي يُجِيبُهُ اللَّهُ وَ يَكْشِفُ عَنْهُ السُّوءَ وَ يَجْعَلُهُ خَلِيفَةً فِي

۲. (سوره نمل، آیه ۶۲).

۱. (سوره هود، آیه ۸).

الأرض.

امام باقر علیه السلام فرمودند: این آیه دربارهٔ قائم آل محمد (ص) است به خدا قسم او مضطر است که خدا او را اجابت کرده و سوء را از او برطرف نموده و وی را جانشین در زمین قرار می‌دهد.

۲۹- وَقُلِ اعْمَلُوا، فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ. ۱
بگو عمل کنید به زودی خدا و رسول و مؤمنان اعمال شما را می‌بینند.

آی الأئمةُ واحدٌ بعدَ واحدٍ يرونُ أعمالَ الأولياءِ و الأعداءِ.
یعنی ائمه یکی بعد از دیگری اعمال دوستان و دشمنان خود را مشاهده می‌کنند.

۳۰- مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ، هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ ۲ مانند ائین پدر شما ابراهیم خلیل است که خدا از این پیش شما امت را در کتاب او و در این قرآن، مسلمان نامیده است.

إِلَى قَوْلِهِ فِي قِصَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ: رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمِينَ لَكَ، وَ مِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ إِلَى قَوْلِهِ فِي قِصَّةِ فِرْعَوْنَ حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَ أَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَى قِصَّةِ سُلَيْمَانَ وَ بَلْقِيسَ، وَ أَتُونِي مُسْلِمِينَ وَ قَوْلُهَا وَ أَسَلْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَ قَوْلِ عِيسَى عليه السلام مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْخَوَارِثُونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَ أَشْهَدُ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ.

صفات و خصال امام مهدی (عج) ■ ۳۹

نتیجه آن که، دین حق نزد حق تعالی اسلام است که تمام انبیا بر آن روش بودند حتی فرعون هم وقت رسیدن عذاب و غرق در دریا گفت من از مسلمانان تو هستم و از بین مسلمانان فرقه ناجیه آنانی هستند که به وجود چهارده معصوم(ع) اعتراف نموده و آنان را خلفاء حق می‌دانند و انتظار فرج قائم را دارند.

روایات

حدیث ۱ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ - رضی اللہ عنہ -
قال: حَدَّثَنَا أَبِي، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ الرَّيَّاتِ، عَنِ
الْحَسَنِ بْنِ مُوسَى الْخَشَّابِ، عَنِ ابْنِ سَمَاعَةَ^۱، عَنْ عَلِيِّ ابْنِ
الْحَسَنِ بْنِ رِبَاطٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ
الصَّادِقُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ رضی اللہ عنہما: «إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى خَلَقَ
أَرْبَعَةَ عَشَرَ نُورًا قَبْلَ خَلْقِ الْخَلْقِ بِأَرْبَعَةِ عَشَرَ أَلْفَ عَامٍ فِيهِ
أَرْوَاحُنَا. فَقِيلَ لَهُ: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَمَنِ الْأَرْبَعَةُ عَشَرَ؟
فَقَالَ: مُحَمَّدٌ وَعَلِيٌّ وَفَاطِمَةُ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ وَالْأَئِمَّةُ
مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ، آخِرُهُمُ الْقَائِمُ الَّذِي يَقُومُ بَعْدَ غَيْبَتِهِ فَيَقْتُلُ
الدَّجَالَ، وَيُطَهِّرُ الْأَرْضَ مِنْ كُلِّ جَوْرٍ وَظُلْمٍ».

حدیث اول - در کتاب کمال الدین به نقل از مفضل بن عمر
آمده است که، امام صادق رضی اللہ عنہ فرمود: خدای تعالی چهارده هزار
سال پیش از آن که خلقتش را بیافریند، چهارده نور آفرید که ارواح
ما بود، گفته شد: یا ابن رسول الله! آن چهارده تن چه کسانی

۱. فی بعض النسخ «علی بن سماعة».

هستند؟ فرمود: محمد و علی و فاطمه و حسن و حسین و ائمه از فرزندان حسین و آخرین آنها قائمی است که پس از غیبتش قیام کند و دجال را بکشد و زمین را از هر جور و ظلمی پاک سازد.

حدیث ۲- عَنِ كِفَايَةِ الْاَثَرِ - عَنْ اَبِي اِمَامَةَ قَالَ، قَالَ رَسُولُ اللهِ (ص) لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَقُومَ قَائِمُ الْحَقِّ مِنَّا، وَ ذَلِكَ حِينَ يَأْذِنُ اللهُ عَزَّوَجَلَّ فَمَنْ تَبِعَهُ نَجَى، وَ مَنْ تَخَلَّفَ عَنْهُ هَلَكَ، فَاللهِ بِاللَّهِ عِبَادُ اللهِ اَيْتُوهُ عَلَى الثَّلْجِ!! فَإِنَّهُ خَلِيفَةُ اللهِ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللهِ مَتَى يَقُومُ قَائِمُكُمْ؟ قَالَ: إِذَا ضَارَتِ الدُّنْيَا هَرَجًا وَ مَرَجًا وَهُوَ التَّاسِعُ مِنْ صُلْبِ الْحُسَيْنِ (ع)

حدیث دوم - در کتاب کفایة الاثر آمده است که، رسول خدا (ص) فرمود: قیامت بر پا نشود تا این که قائم ما بر حق قیام نماید، و این هنگامی است که خدای تعالی اذن فرماید، لذا کسانی که از او پیروی کنند نجات یابند و آنان که سرپیچی نمایند هلاک گردند، سپس فرمود: به خدا قسم بندگان خدا نزد او می آیند بر روی برف و یخ، همانا او خلیفه خدای تعالی است، گفتیم: ای رسول خدا (ص) چه وقت قائم شما قیام نماید؟ فرمود: زمانی که دنیا دچار هرج و مرج و به هم ریخته شود، او نهمین از ذریه حسین (ع) است.

ایضاً حدیث عن کتابِ یومِ الخلاصِ قال مُحَمَّدُ الْبَاقِرُ (ع)، یَخْرُجُ بَعْدَ غَیْبَةٍ وَ حَیْرَةٍ، لَا یَثْبُتُ فِیْهَا عَلَی دِیْنِهِ إِلَّا

المُخْلِصُونَ الْمُبَاشِرُونَ لِرُوحِ الْيَقِينِ الَّذِينَ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَهُمْ،
 بِوِلَايَتِنَا، وَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَ أَيْدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ.
 ترجمه حدیث - حضرت امام باقر(ع) فرمود: ولی عصر(ع) بعد از
 غیبت و حیرت ظهور می‌کند. در آن وقت در آن حیرت بر
 دینشان ثابت نیستند مگر آنان که خالصند و به یقین رسیده
 باشند به روح، آن چنان که خداوند از آن‌ها عهد و پیمان گرفته به
 ولایت ما و بر دل‌هاشان ایمان را نوشته و مؤید به روح الامر و
 رحمت الهی هستند.

حدیث ۳ - عَنْ كِفَايَةِ الْأَثَرِ عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ قَالَ: كُنْتُ مَعَ
 رَسُولِ اللَّهِ فِي بَعْضِ غَزَوَاتِهِ وَ قَتَلَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 أَصْحَابَ الْأَلْوِيَةِ وَ فَرَّقَ جَمْعَهُمْ وَ قَتَلَ عَمْرُوبَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ
 الْجَمْحِيَّ، وَ قَتَلَ شَبِيَّةَ بْنَ نَافِعٍ، آتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ فَقُلْتُ لَهُ: يَا
 رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عَلِيًّا قَدْ جَاهَدَ فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ فَقَالَ (ص)
 لِأَنَّهُ مِنِّي وَ أَنَا مِنْهُ، وَ ارْثُ عَلِيٍّ، وَ قَاضِي دِينِي وَ مُنْجِزُ
 وَعْدِي وَ الْخَلِيفَةُ بَعْدِي، وَ لَوْلَا هُوَ لَمْ يُعْرِفِ الْمُؤْمِنُ الْمُحَضُّ
 بَعْدِي، حَرْبُهُ حَرْبِي وَ حَرْبِي حَرْبُ اللَّهِ، وَ سَلْمُهُ سَلْمِي وَ سَلْمُ
 اللَّهِ، إِلَّا أَنَّهُ أَبُو سِبْطَى وَ الْأَئِمَّةُ بَعْدِي مِنْ صُلْبِهِ يُخْرِجُ اللَّهُ
 تَعَالَى الْأَئِمَّةَ الرَّاشِدِينَ، وَ مِنْهُمْ مَهْدِيٌّ هَذِهِ الْأُمَّةُ، فَقُلْتُ
 يَا أَبِي أَنْتَ وَ أُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا هَذَا الْمَهْدِيُّ؟ قَالَ (ص): يَا
 عَمَّارُ اعْلَمْ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَهْدَ إِلَيَّ يُخْرِجُ مِنْ صُلْبِ

الْحُسَيْنِ أُمَّةً تِسْعَةً وَ الثَّاسِعُ مِنْ وُلْدِهِ يَغِيبُ عَنْهُمْ وَذَلِكَ
 قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ
 يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ^۱ يَكُونُ لَهُ غَيْبَةٌ طَوِيلَةٌ، يَرْجِعُ عَنْهَا قَوْمٌ وَ
 يَثْبِتُ عَلَيْهَا آخَرُونَ، فَإِذَا كَانَ فِي آخِرِ زَمَانٍ يَخْرُجُ فَيَمْلَأُ
 الدُّنْيَا قِسْطًا وَ عَدْلًا، وَ يُقَاتِلُ عَلَى التَّأْوِيلِ كَمَا قَاتَلْتُ عَلَى
 التَّنْزِيلِ وَهُوَ سَمِيٌّ وَ أَشْبَهُ النَّاسِ بِي.

حدیث سوم - در کتاب کفایة الاثر به نقل از عمّار یاسر آمده
 است که، من با رسول خدا در یکی جنگ‌ها بودم که علی(ع)
 صاحبان علم‌های مشرکان را کشت (چون الویه جمع لوا به
 معنای علم است) و آنان را متفرق نمود و عمر بن عبدالله
 جمحی را هم از پای درآورد و همین‌طور شبیه بن نافع را، آدم
 خدمت رسول خدا و گفتم: یا رسول الله، علی(ع) در راه خدا
 جهادی کرد که حق جهاد را ادا نمود، رسول خدا(ص) فرمود:
 همانا علی از من است و من از اویم، او وارث علم من و ادا
 کننده دین من است و وعده مرا انجام می‌دهد، و خلیفه بعد از
 من است، و اگر علی نبود، مؤمن خالص شناخته نمی‌شد،
 جنگ با او جنگ با من است و جنگ با من جنگ با خدا، و
 تسلیم او تسلیم من و تسلیم من تسلیم خداوند است، آگاه
 باش او پدر دو سبط من است و امامان بعد از من از صلب او
 خارج می‌شوند، خدای تعالی امامان راشدین را از صلب او آورد

صفات و خصال امام مهدی (عج) ■ ۴۵

و از ایشان است مهدی این امت، عمّار گفت: پدر و مادرم به قربانت ای رسول خدا کیست این مهدی؟ فرمود: ای عمّار بدان خدای تعالی عهد و پیمان با من بست که از صلب حسین امامان نه گانه را خارج نماید و نهمین آنان از صلب حسین غیبت می کند و این قول خداوند^۱ درباره اوست بگو «ای رسول به دیده تأمل بنگرید که اگر آب مایه زندگانی شما است، صبحگاهی هم به زمین فرو رود جز خدا کیست که باز آب گوارا برای شما پدید آرد»، برای قائم غیبت طولانی است، که گروهی از او بر می گردند و بر آن گروهی دیگر ثابت می مانند، پس زمانی که در آخر زمان ظهور کند جهان را از عدل و داد پر می کند. برای تأویل او تفسیر قرآن جهاد می کند همان گونه که من برای نزول قرآن جهاد کردم و او هم نام من و شبیه ترین مردم به من است.

حدیث ۴ - عَنْ كِتَابِ الْبَيَانِ - أَتَيْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخَدْرِيَّ فَقُلْتُ لَهُ هَلْ شَهِدْتَ بَدْرًا فَقَالَ: نَعَمْ فَقُلْتُ: أَلَا تُحَدِّثُنِي بِشَيْءٍ مِمَّا سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ فِي عَلِيٍّ وَفَضْلِهِ؟ فَقَالَ بَلَى أَخْبِرُكَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ مَرِضٌ مَرِيضَةٌ نَقَّةٌ مِنْهَا، فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ تَعُودُهُ، وَ أَنَا جَالِسٌ عَنْ يَمِينِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمَّا رَأَتْ مَا بِرَسُولِ اللَّهِ مِنَ الضَّعْفِ خَنَقَتْهَا الْعَبْرَةُ حَتَّى بَدَتْ

۱. (آیه ۳۰ سوره تبارک)

دُمُوعُهَا عَلَى خَدَّهَا، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ: مَا يُبْكِيكِ يَا فَاطِمَةُ أَمَا عَلِمْتِ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى إِطَّلَعَ إِلَى الْأَرْضِ إِطْلَاعَةً فَاخْتَارَ مِنْهَا أَبَاكَ فَبَعَثَهُ نَبِيًّا، ثُمَّ إِطَّلَعَ ثَانِيَةً فَاخْتَارَ بَعْلَكَ فَأَوْحَى إِلَيَّ فَأَنْكَحْتُهُ وَاتَّخَذْتُهُ وَصِيًّا، أَمَا عَلِمْتِ إِنَّكَ بِكِرَامَةِ اللَّهِ تَعَالَى إِيَّاكَ زَوْجَكَ أَعْلَمُهُمْ عِلْمًا وَ أَكْثَرُهُمْ حِلْمًا وَ أَقْدَمُهُمْ سِلْمًا فَضَحَكَتَ وَ اسْتَبَشَّرْتَ فَأَرَادَ رَسُولُ اللَّهِ أَنْ يَزِيدَهَا مَزِيدَ الْخَبْرِ كُلَّهُ الَّذِي قَسَمَهُ اللَّهُ لِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهَا: يَا فَاطِمَةُ وَ لِعَلِّي ثَمَانِيَةَ أَضْرَاسٍ يَعْنِي مَنَاقِبٍ: إِيْمَانُ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ وَ حِكْمَتُهُ، وَ زَوْجَتُهُ، وَ سِبْطَاهُ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ، وَ أَمْرُهُ بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهْيُهُ عَنِ الْمُنْكَرِ، يَا فَاطِمَةُ إِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ أُعْطِينَا سِتُّ خِصَالٍ لَمْ يُعْطِهَا أَحَدٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ لَا يُدْرِكُهَا أَحَدٌ مِنَ الْآخِرِينَ غَيْرُنَا أَهْلَ الْبَيْتِ، نَبِيُّنَا خَيْرُ الْأَنْبِيَاءِ وَ هُوَ أَبُوكَ وَ وَصِيُّنَا خَيْرُ الْأَوْصِيَاءِ وَ هُوَ بَعْلُكَ، وَ شَهِيدُنَا خَيْرُ الشُّهَدَاءِ وَ هُوَ حَمْرَةٌ عَمِّ أَبِيكَ وَ مِنَّا سِبْطَا هَذِهِ الْأُمَّةِ وَ هُمَا ابْنَاكَ، وَ مِنَّا مَهْدِيُّ الْأُمَّةِ الَّذِي يُصَلِّي عَيْسَى خَلْفَهُ ثُمَّ ضَرَبَ عَلَى مَنْكَبِ الْحُسَيْنِ، فَقَالَ: مِنْ هَذَا مَهْدِيُّ الْأُمَّةِ، وَ رَوَاهُ الشَّيْخُ فِي غَيْبَتِهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ مَهْدِيَّ هَذِهِ الْأُمَّةِ الَّذِي يُصَلِّي عَيْسَى خَلْفَهُ مِنَّا ثُمَّ ضَرَبَ يَدَهُ عَلَى مَنْكَبِ الْحُسَيْنِ وَ قَالَ: مِنْ هَذَا مِنْ هَذَا.

صفات و خصال امام مهدی (عج) ■ ۴۷

و «غیبت» (شیخ طوسی) و «دلائل الامامه» از ابی سعید خدری نقل می‌کنند که ابی هارون عبدی گفت آمدم نزد ابی سعید و به او گفتم آیا در جنگ بدر حاضر بودی، او گفت: بلی. گفتم: آیا آنچه از رسول خدا(ص) درباره‌ی علی(ع) و فضل او شنیده‌ای نقل می‌کنی؟ گفت: بلی تو را خبر دهم که رسول خدا(ص) در بستر بیماری بود که فاطمه(س) وارد شد و من طرف راست رسول خدا(ص) نشسته بودم، وقتی فاطمه(س) پدر را به آن حالت ضعف مشاهده نمود گریه گلویش را گرفت تا این که اشکش جاری شد، رسول خدا(ص) فرمود: چرا گریانی ای فاطمه جان! آیا می‌دانی خدای تعالی به زمین نظر افکند و پدرت را اختیار نمود و او را به رسالت مبعوث نمود، سپس نظر کرد و شوهر تو را اختیار نمود و به من وحی کرد که تو را به نکاح او درآورم، و او را وصی خود قرار دهم، آیا می‌دانی به جهت کرامت تو در نزد حق تعالی خداوند شوهر تو را اعلم امت از جهت علم و حلم قرار داد و اسلام آوردنش را مقدم داشت، فاطمه(س) تبسم نموده و رسول خدا(ص) خواست که اخبار بیشتری را در مورد تمام آنچه خداوند برای محمد(ص) و خاندان او در نظر گرفته است به او بگوید. سپس فرمود: ای فاطمه جان! برای علی هشت منقبت است، ایمان به خدا و رسول او، حکمت، همسرش، دوپسرش، امر به معروف، نهی از منکر، ای فاطمه جان. خداوند به ما اهل بیت شش خصلت بخشیده که به احدی عطا ننموده از اولین و درک نخواهد کرد کسی از آخرین،

غیر از ما اهل بیت، پیامبر ما بهترین پیامبران است که پدر توست و وصی ما بهترین وصیین است که او شوهر توست، و شهید ما بهترین شهدا است که او حمزه عموی پدر توست، و از ما دو سبط این امت است و آن دو فرزندان تو هستند و از ما است مهدی (صاحب الزمان) او است که عیسی پشت سرش نماز خواند، سپس بر کتف حسین (ع) زد و فرمود: او از این است از این (یعنی مهدی (عج) از نسل امام حسین (ع) است).

ایضاً - حدیثٌ عَنْ كِتَابِ يَوْمِ الْخَلَاصِ قَالَ مُوسَى الْكَاطِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: طُوبَى لَشِيعَتِنَا الْمُتَمَسِّكِينَ بِحُبِّنَا فِي غَيْبَةِ قَائِمِنَا، الثَّابِتِينَ عَلَى مَوَالِينَا وَ الْبَرَائَةِ مِنْ أَعْدَائِنَا أَوْلِيكَ مِنَّا وَ نَحْنُ مِنْهُمْ، وَ قَدْ رَضُوا بِنَا أُمَّةً وَ رَضِينَا بِهِمْ شِيعَةً، طُوبَى لَهُمْ! هُمْ وَ اللَّهُ مَعَنَا فِي دَرَجَتِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

ترجمه حدیث - حضرت امام موسی کاظم (ع) فرمود: خوشا به حال شیعیان ما که تمسک به دوستی ما دارند و در غیبت قائم ما آنان بر دوستی ثابت‌اند و بر دشمنی و بیزاری از دشمنان ما ثابت هستند، آنان از ما هستند و ما از ایشان، آنان به امامت ما رضایت دارند و ما هم به شیعه بودن آنان، خوشا به حال ایشان، و به خدا قسم ایشان با ما و در درجات ما در روز قیامت هستند.

حدیث ۵ - عَنِ الرَّوَضَةِ، عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ مُغْوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ: خَرَجَ النَّبِيُّ (ص) ذَاتَ يَوْمٍ وَ

هُوَ مُسْتَبَشِّرٌ يَضْحَكُ مَسْرُورًا فَقَالَ لَهُ النَّاسُ: أَضْحَكَكَ اللَّهُ
 سِنِّكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَزَادَكَ سُرُورًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ: إِنَّهُ
 لَيْسَ مِنْ يَوْمٍ وَلَا لَيْلَةٍ إِلَّا وَرَلِي فِيهَا، تُحَفَّةٌ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِنْ رَبِّي
 أَتَحَفَّنِي فِي يَوْمِي هَذَا بِتُحَفَةٍ لَمْ يَتَحَفَّنِي بِمِثَالِهَا فِيهَا مَضَى
 إِنَّ جِبْرَائِيلَ أَتَانِي فَأَقْرَأَنِي مِنْ رَبِّي السَّلَامُ وَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ
 إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ اخْتَارَ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ سَبْعَةَ لَمْ يَخْلُقْ مِثْلَهُمْ
 فِيمَنْ مَضَى، وَلَا يَخْلُقُ مِثْلَهُمْ فِيمَنْ بَقِيَ، أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ
 سَيِّدُ النَّبِيِّينَ وَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِيطَالِبٍ وَصِيكَ سَيِّدُ الْوَصِيِّينَ،
 وَالْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ سِبْطَاكَ سَيِّدُ الْأَسْبَاطِ، وَ حَمْرَةُ عَمِّكَ
 سَيِّدُ الشُّهَدَاءِ وَ جَعْفَرُ بْنُ عَمِّكَ الطَّيَّارُ فِي الْجَنَّةِ يَطِيرُ مَعَ
 الْمَلَائِكَةِ حَيْثُ يَشَاءُ وَ مِنْكُمْ الْقَائِمُ يُصَلِّي عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ
 خَلْفَهُ إِذَا أَهْبَطَهُ اللَّهُ إِلَى الْأَرْضِ مِنْ ذُرِّيَةِ عَلِيِّ عليه السلام وَ فَاطِمَةَ
عليها السلام مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ عليه السلام.

حدیث پنجم - در کتاب الروضة آمده است که، عده‌ای از
 اصحاب شیعه از معاویه بن عمار از امام صادق (ع) نقل می‌کنند
 که فرمود: روزی رسول خدا (ص) خندان و مسرور خارج شد،
 مردم گفتند خداوند تو را دائما خندان و مسرور نماید و سرور تو
 را زیاد کند، سپس رسول خدا (ص) فرمود: روز و شبی نیست
 مگر آن که برایم تحفه‌ای از طرف خدای تعالی می‌رسد،
 آگاهید که پروردگارم تحفه‌ای امروز به من عطا نمود و مانندش
 در گذشته نبود، جبرئیل آمد و گفت: خدایت سلام می‌رساند ای

محمد (ص) و سپس گفت: خداوند از بنی هاشم هفت کس را اختیار نمود که در گذشته مانندشان را نیافریده و در آینده هم نیافریند، تو رسول خدا بزرگ پیامبرانی و علی بن ابیطالب وصی تو بزرگ وصیین، و حسن و حسین دو سبط تو آقای اسباط و حمزه عموی تو سیدالشهداء و جعفر پسر عمویت که در بهشت با ملائکه هر جایی که بخواهد طیران کند، و از شما قائم است که عیسی پشت سر او نماز بخواند در زمانی که خداوند او را به زمین برگرداند، مهدی او از ذریه علی و فاطمه و از اولاد حسین است.

حدیث ۶ - عَنْ كِتَابِ يَنْابِيعِ الْمَوَدَّةِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ وَ رَوَاهُ الصَّدُوقُ فِي كَمَالِ الدِّينِ عَنْ ابْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ عَلِيًّا إِمَامٌ أُمَّتِي مِنْ بَعْدِي وَ مِنْ وُلْدِهِ الْقَائِمُ الْمُنْتَظَرُ الَّذِي إِذَا ظَهَرَ يَمَلَأُ الْأَرْضَ عَدْلًا وَ قِسْطًا كَمَا مِلْت جَوْرًا وَ ظُلْمًا وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَ نَذِيرًا. إِنَّ الثَّابِتِينَ عَلَى الْقَوْلِ بِإِمَامَتِهِ فِي زَمَانِ غَيْبَتِهِ لَأَعَزُّ مِنَ الْكِبْرِيتِ الْأَحْمَرِ، فَقَامَ إِلَيْهِ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْلَا ذَلِكَ الْقَائِمُ غَيْبَةٌ؟ قَالَ إِي وَ رَبِّي لَيَمَحَّصَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ يَمَحَقُّ الْكَافِرِينَ، يَا جَابِرُ إِنَّ هَذَا الْأَمْرَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ وَ سِرٌّ مِنْ سِرِّ اللَّهِ مَطْوِيُّ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ فَأَيَّاكَ وَ الشَّكَّ فِيهِ فَإِنَّ الشَّكَّ فِي أَمْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ كُفْرٌ.

صفات و خصال امام مهدی (عج) ■ ۵۱

حدیث ششم - در کتاب کمال الدین شیخ صدوق از سعید بن جبیر و او از ابن عباس نقل می‌کند که رسول خدا (ص) فرمود: همانا علی، امام امت من بعد از من است و از اولاد او قائم منتظر است که وقتی ظاهر گردد، زمین را از عدل همانطور که پر شده باشد از ستم و ظلم، به آن کسی که مرا مبعوث به حق کرد و بشارت دهنده و ترساننده گردانید، آنان که ثابت و پابرجا بر قول امامت او در زمان غیبتش باشند از کبریت احمر کمیاب‌ترند. سپس جابر برخاست و گفت ای رسول خدا مگر برای فرزند شما قائم غیبت است؟ فرمود: بلی خدای من همانا مؤمنان را آزمایش نماید و کافران را محو نماید، ای جابر! این امر از امرهای خداوند و سزای از اسرار خداوندی است که مخفی باشد از بندگان خدا، پس از شک در آن بر حذر باش، یقیناً شک در امر خداوند عزوجل کفر است.

حدیث ۷ - عَنْ كِفَايَةِ الْاَثَرِ، جَابِرِ جُعْفِيِّ عَنِ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الْمَهْدِيُّ مِنْ وُلْدِي اِسْمُهُ اِسْمِي وَ كُنْيَتُهُ كُنْيَتِي اَشْبَهُ النَّاسِ بِي خَلْقًا وَ خَلْقًا يَكُونُ لَهُ غَيْبَةٌ وَ حَيْرَةٌ تَضِلُّ فِيهَا الْأُمَّمُ ثُمَّ يَقْبَلُ (أَوْ يَظْهَرُ) كَالشَّهَابِ الثَّاقِبِ يَمَلَأُهَا عَدْلًا وَ قِسْطًا كَمَا مَلِئْتُ جَوْرًا وَ ظُلْمًا، وَ رَوَاهُ كَمَالُ الدِّينِ عَنِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ.

حدیث هفتم - در کتاب کفایة الاثر آمده است که، جابر بن یزید

۵۲ ■ صفات و خصال امام مهدی (عج)

جعفی از جابر بن عبدالله انصاری نقل می‌کند که رسول خدا(ص) فرمود: مهدی از اولاد من است و نام او نام من و کنیه او کنیه من است.

(محمد، ابولقاسم) شبیه‌ترین مردم از جهت صورت و سیرت به من است و برای او غیبتی و حیرتی است که در آن حیرت و غیبت، امت‌ها گمراه می‌شوند، سپس او ظاهر گردد مانند شهاب ثاقب (ستاره‌ای) پر کند و زمین را از عدل پر می‌کند بعد از آن که پر باشد از ستم و ظلم.

ایضاً حدیث عن کتابِ یومِ الخلاصِ، قال رسولُ الله ﷺ: وَ الَّذِي بَعَثَنِي بِالْحَقِّ بَشِيرًا، لَيَغَيَّبَنَّ الْقَائِمَ مِنْ وُلْدِي، بِعَهْدٍ مَعَهُودٍ إِلَيْهِ مِنِّي حَتَّى يَقُولَ أَكْثَرُ النَّاسِ: مَا لِلَّهِ فِي آلِ مُحَمَّدٍ حَاجَةٌ، وَيَشْكُ آخِرُونَ بِدَلَائِلِهِ، فَمَنْ أَدْرَكَ زَمَانَهُ فَلْيَتَمَسَّكَ بِدِينِهِ وَ لَا يَجْعَلْ لِلشَّيْطَانِ عَلَيْهِ سَبِيلًا بِشَكِّهِ فَيَزِيلُهُ عَن مِلَّتِي وَ يُخْرِجُهُ عَن دِينِي، فَقَدْ أَخْرَجَ أَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ مِنْ قَبْلُ، وَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ جَعَلَ لِلشَّيْطَانِ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ.

ترجمه حدیث - رسول خدا(ص) فرمود: قسم به آن که مرا مبعوث نموده به حق تا بشارت دهند به باشم، هر آینه قائم از اولاد من غیبت می‌کند، به عهد گرفته شده از من تا این که بیشتر مردم می‌گویند، نیست برای خدا در آل محمد حاجتی و دیگران به نشانه‌های او شک کنند، پس کسانی که آن زمان را

درک نمایند باید به دین او تمسک بجویند و برای شیطان بر دینشان راهی به وسیله شک قرار ندهند که از ملت من خارجاند و همان طور که پدر و مادرشان از بهشت خارج شدند از دین خارج خواهند شد، و خداوند عزیز برای شیطان دوستانی قرار داده که به خدا ایمان نمی‌آورند.

حدیث ۸ - عَنْ كِتَابِ يَنَابِيعِ الْمَوَدَّةِ عَنْ فَرَايِدِ السَّمَطِينِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَنْكَرَ خُرُوجَ الْمَهْدِيِّ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أَنْزَلَ عَلَيَّ مُحَمَّدًا ﷺ، وَمَنْ أَنْكَرَ نُزُولَ عِيسَى فَقَدْ كَفَرَ، وَمَنْ أَنْكَرَ خُرُوجَ الدَّجَالِ فَقَدْ كَفَرَ وَرَوَاهُ فِي غَايَةِ الْمَرَامِ فِي فَضْلِ الْمُرْتَضَى وَالْبَتُولِ وَالسَّبْطِينِ وَفِي الْبُرْهَانِ فِي عِلَامَاتِ مَهْدِيِّ آخِرِ زَمَانٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ كَذَبَ بِالدَّجَالِ فَقَدْ كَفَرَ وَمَنْ كَذَبَ بِالْمَهْدِيِّ فَقَدْ كَفَرَ.

حدیث هشتم - در کتاب ینابیع المودة از جابر بن عبدالله انصاری نقل شده است که، رسول خدا (ص) فرمود: کسی که ظهور مهدی را انکار کند، محققاً به آنچه بر پیامبر، حضرت محمد (ص) نازل گردید کافر است، و آن که آمدن عیسی را (در وقت ظهور مهدی) انکار نماید محققاً کافر است، و کسی که انکار خروج دجال (قبل از ظهور) را نماید تحقیقاً کافر است، و روایت در کتاب غایة المرام (ترجمه آن، کفایة الحضام) در

فضیلت علی مرتضیٰ (ع) و فاطمه زهرا (س) و فرزندان آنان آمده و در برهان قسمت علامات حضرت مهدی (ع) آخر الزمان از جابر آمده است که گفت: رسول خدا (ص) فرمود: کسی که دجال را تکذیب نماید کافر است و آن که حضرت مهدی (عج) را دروغ پندارد محققاً کافر است.

حدیث ۹ - کِفَايَةُ الْاَثَرِ - عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ: قَالَ
الْحُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِمَا مِنَّا اِثْنِي عَشَرَ اَوَّلُهُمْ
اَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ اَبِي طَالِبٍ وَ اَخِرُهُمُ التَّاسِعُ مِنْ
وُلْدِي، وَ هُوَ الْقَائِمُ بِالْحَقِّ يُحْيِي اللهُ بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا، وَ
يُظَهِّرُ بِهٖ دِيْنَ الْحَقِّ عَلَيَّ الدِّيْنِ كُلِّهٖ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُوْنَ، لَهُ
غَيْبَةٌ يَرْتَدُّ فِيْهَا قَوْمٌ وَ يَتَّبِعُ عَلَيَّ الدِّيْنِ فِيْهَا اٰخَرُوْنَ فَيُؤْوِ
ذُوْنَ وَ يُقَالُ لَهُمْ اَيَّةٌ... (متى هذا الوعد ان كنتم صادقين) اما
ان الصابرين في غيبته على الاذى و التكذيب بمنزلة
المجاهدين بالسيف بين يدي رسول الله ﷺ و رواه في
كمال الدين و في البخار لابن عياش الهمداني.

حدیث نهم - در کتاب کفایة الاثر از عبدالرحمن ثابت نقل شده است که، حضرت حسین بن علی (ع) فرمود: ما دوازده نفریم که اول آنان امیرالمؤمنین (ع) و آخر آنها نهمین فرزند من است و او قائم به حق است که خداوند زمین را بعد از مردنش به وجود او زنده می نماید، و دین حق را به واسطه او بر تمام ادیان پیروز

می‌کند، اگر چه مشرکان کراهت داشته باشند. و برای او غیبتی است که گروهی مرتد می‌شوند بر دین او و گروهی دیگر ثابت می‌مانند که مورد آزار قرار گیرند^۱ اما صبرکنندگان در غیبت او که مورد اذیت و آزار و تکذیب قرار می‌گیرند، آنان به منزله مجاهدان با شمشیر در کنار رسول خدا(ص) هستند این حدیث در کتاب «کمال الدین» و «بحارالانوار» از ابن عیاش همدانی نقل شده است.

حدیث ۱۰ - عَنْ يَنَابِيعِ الْمَوَدَّةِ عَنْ تَفْسِيرِ الْعِيَّاشِيِّ إِنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَرَأَ آيَةَ (وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ) قَالَ: وَ اللَّهُ هُمْ مُحِبِّينَا أَهْلَ الْبَيْتِ يَفْعَلُ اللَّهُ ذَلِكَ بِهِمْ عَلَى يَدِ رَجُلٍ مِنَّا وَ هُوَ مَهْدِيُّ هَذِهِ الْأُمَّةِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ لَوْلَمْ يَبْقِ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا يَوْمٌ لَطَّوَلَ اللَّهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ حَتَّى يَأْتِيَ رَجُلٌ مِنْ عِترَتِي إِسْمُهُ إِسْمَى يَمَلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مِلَّتْ ظُلْمًا وَ جَوْرًا.

حدیث دهم - در کتاب ینابیع المودّة از تفسیر عیاشی آمده است که امام سجّاد(ع) آیه‌ای از قرآن کریم قرائت فرمود: «خداوند وعده فرمود به کسانی از شما بندگان که (به خداوند و حجّت عصر(ع)) ایمان آورد و نیکوکار گردد)، در زمین خلافت

۱. آیه ۲۵ سوره ملک چه وقت، این وعده خواهد شد اگر باشید راستگویان

دهد [در ظهور حجت] چنانچه امم صالح پیامبران گذشته
 جانشین پیشینیان خود شدند^۱. سپس فرمود: به خدای تعالی
 قسم ایشان دوستداران ما اهل بیت هستند، برای آنان
 خداوند این وعده را به دست مردی از ما و او مهدی این امت
 است عملی خواهد ساخت، که رسول خدا (ص) فرموده: اگر از
 دنیا به جز یک روز باقی نماند، آن روز را خداوند آن قدر
 طولانی نماید تا این که مردی از عترت من که هم نام من است
 بیاید و زمین را از عدل پر کند بعد از آن که از ظلم و ستم پر
 شده باشد.

حدیث ۱۱ - کِفَايَةُ الْاَثَرِ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكِيرٍ قَالَ: دَخَلْتُ
 عَلَيَّ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ وَ عِنْدَهُ ضَالِحُ بْنُ بُشَيْرٍ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَ هُوَ
 يُرِيدُ الْخُرُوجَ إِلَى الْعِرَاقِ فَقُلْتُ لَهُ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ حَدَّثَنِي
 بِشَيْءٍ سَمِعْتَهُ عَنْ أَبِيكَ فَقَالَ: نَعَمْ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِيهِ عَنِ
 جَدِّهِ

قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ أَرْبَعَةٌ أَنَا لَهُمُ الشَّفِيعُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ، الْمُكْرِمُ
 لِذُرِّيَّتِي، وَ الْقَاضِي لَهُمْ حَوَائِجَهُمْ وَ الشُّاعِي لَهُمْ فِي
 أُمُورِهِمْ عِنْدَ اضْطِرَارِهِمْ إِلَيْهِ وَ الْمُحَبُّ لَهُمْ بِقَلْبِهِ وَ لِسَانِهِ
 فَقُلْتُ: زِدْنِي يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ مِنْ فَضْلِ مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
 قَالَ: نَعَمْ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِيهِ عَنِ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ أَحَبَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ فَنَحْنُ شَفَعَاءُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ، يَا بَنَ
 بَكِيرٍ مِنْ أَحَبَّنَا فِي اللَّهِ حُشِرَ مَعَنَا وَ أَدْخَلْنَاهُ مَعَنَا فِي الْجَنَّةِ،
 يَا بَنَ بَكِيرٍ مَنْ تَمَسَّكَ بِنَا فَهُوَ مَعَنَا فِي الدَّرَجَاتِ الْعُلَى، يَا بَنَ
 بَكِيرٍ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى اصْطَفَى مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَ اخْتَارَنَا
 لَهُ ذُرِّيَّتَهُ، فَلَوْلَانَا لَمْ يَخْلُقَ اللَّهُ تَعَالَى الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةَ، يَا بَنَ
 بَكِيرٍ بِنَا عُرِفَ اللَّهُ، وَ بِنَا عُبِدَ اللَّهُ وَ نَحْنُ السَّبِيلُ إِلَى اللَّهِ وَمِنَّا
 الْمُصْطَفَى وَ مِنَّا الْمُرْتَضَى وَ مِنَّا يَكُونُ الْمَهْدِيُّ قَائِمٌ هَذِهِ
 الْأُمَّةَ، قُلْتُ يَا بَنَ رَسُولَ اللَّهِ هَلْ عَهْدَ إِلَيْكُمْ رَسُولُ اللَّهِ مَتَى
 يَقُومُ قَائِمُكُمْ؟ قَالَ: يَا بَنَ بَكِيرٍ إِنَّكَ لَنْ تَلْحَقَهُ، وَإِنَّ هَذَا الْأَمْرَ
 يَكُونُ بَعْدَ سِتَّةٍ مِنْ الْأَوْصِيَاءِ بَعْدَ هَذَا ثُمَّ يَجْعَلُ اللَّهُ خُرُوجَ
 قَائِمِنَا فَيَمْلَأُهَا قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مَلَأْتَ جَوْرًا وَ ظُلْمًا، فَقُلْتُ
 يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ أَلَسْتَ ضَاحِبَ هَذَا الْأَمْرِ؟ فَقَالَ أَنَا مِنَ الْعِتْرَةِ
 فَعُدْتُ فَعَادَ إِلَيَّ فَقُلْتُ هَذَا الَّذِي تَقُولُ عَنكَ أَوْ عَنِ رَسُولِ
 اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: (لَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَأَسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ)
 لَا وَ لَكِنْ عَهْدٌ عَهْدُهُ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ أَنْشَأَ يَقُولُ
 نَحْنُ سَادَاتُ قُرَيْشٍ - وَقَوَامُ الْحَقِّ فِينَا - نَحْنُ الْأَنْوَارُ الَّتِي -
 مِنْ قَبْلِ كَوْنِ الْخَلْقِ كُنَّا - نَحْنُ مِنَّا الْمُصْطَفَى الْمُخْتَارُ - وَ
 الْمَهْدِيُّ مِنَّا - فِينَا قَدْ عُرِفَ اللَّهُ - وَ بِالْحَقِّ أَقَمْنَا - سَوْفَ
 يَصْلَاهُ سَعِيرًا - مَنْ تَوَلَّى الْيَوْمَ مِنَّا - قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ
 عَلَيْهِ السَّلَامُ.

حدیث یازدهم - در کتاب کفایة الاثر محمد بن بکیر گوید: بر

زید بن علی وارد شدم و نزدش صالح بن بشر بود، به او در حالی که قصد رفتن به عراق را داشت، سلام کرده و عرض کردم: ای پسر رسول خدا حدیثی برایم بازگو کن که از پدرت شنیده باشی، زید گفت: پدرم از پدرش و از جدش نقل کرد: رسول خدا (ص) فرمود: چهار کس را من در قیامت شفاعت نمایم: ۱- آن که به ذریه من کرامتی نماید، ۲- حوایج ذریه مرا برآورد، ۳- سعی در امور ذریه من نماید وقتی که آنان گرفتاری دارند، ۴- دوست ذریه من باشد با زبان و دل، گفتم: یابن رسول الله (ص) از آنچه که خداوند انعام نموده بر شما بگویید، گفت: پدرم از پدرش و از جدش رسول خدا (ص) نقل فرمودند: کسی که دوست ما اهل بیت باشد ما هم در قیامت او را شفاعت می‌کنیم، ای پسر بکیر کسی که ما را برای خدا دوست داشته باشد با ما محشور شود و در بهشت وارد شود ای پسر بکیر کسی که به ما متمسک شود با ما در درجات اعلی است، ای پسر بکیر خدای تعالی پیامبرش محمد (ص) را برگزید ما را به ذریه او اختیار نمود، پس اگر ما نبودیم خداوند دنیا و آخرت را، نمی‌آفرید، ای پسر بکیر به ما خدا شناخته شد و به وسیله ما حق تعالی عبادت کرده شد، مائیم راه به سوی خدا، و از ماست برگزیده او، مصطفی (ص) و از ماست اختیار شده او، مرتضی علیه السلام و از ماست مهدی (عج)، قائم این امت، گفتم: یابن رسول الله رسول خدا (ص) برای شما زمان قیام قائم (ع) را معلوم

نموده است؟ گفت: ای پسر بکیر تو هرگز ملحق به او نشوی
این امر [وقت قیام قائم] بعد از شش پشت از اوصیای من است
و بعد از آن خداوند ظهور قائم را قرار داده است. پس از آن که
جهان پر از ظلم و ستم شود، او جهان را از عدل و داد پر نماید،
گفتم: یا بن رسول الله آیا تو صاحب این امر نیستی؟ گفت: من
از عترتم.

حدیث ۱۲ - فی کتابِ کمالِ الدینِ عنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمِ
الثَّقَفِيِّ الطَّحَّانِ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ
الْبَاقِرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَنَا أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَهُ عَنِ الْقَائِمِ، فَقَالَ لِي
مُبْتَدِئًا يَا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمِ إِنَّ فِي الْقَائِمِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ مُحَمَّدٍ
ﷺ سُنَّةٌ مِنْ خَمْسَةٍ مِنَ الرُّسُلِ، مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَى
فَرَجُوعِهِ مِنْ غَيْبَتِهِ، وَ هُوَ شَابٌّ بَعْدَ كِبَرِ السِّنِّ، فَأَمَّا سُنَّةٌ مِنْ
يُوسُفَ بْنِ يَعْقُوبَ فَالْغَيْبَةُ مِنْ خَاصَّتِيهِ وَ عَامَّتِيهِ وَ اخْتِفَائِهِ مِنْ
إِخْوَتِهِ وَ إِشْكَالُ أَمْرِهِ عَلَى أَبِيهِ يَعْقُوبَ النَّبِيِّ ﷺ مَعَ قُرْبِ
الْمَسَافَةِ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ أَبِيهِ، وَ أَهْلِهِ وَ شِيعَتِهِ، وَ أَمَّا سُنَّةٌ مِنْ
مُوسَى فَدَوَامُ خَوْفِهِ وَ طُولُ غَيْبَتِهِ وَ خِفَاءُ وُلَادَتِهِ وَ تَعَبُ
شِيعَتِهِ مِنْ بَعْدِ مِمَّا لَقُوا مِنَ الْأَذَى وَ الْهَوَانِ إِلَى أَنْ أَدِنَ اللَّهُ
عَزَّ وَجَلَّ فِي ظُهُورِهِ وَ نَصْرَتِهِ، وَ أَيْدُهُ عَلَى عَدُوِّهِ، وَ أَمَّا سُنَّةٌ
مِنْ عِيسَى فَاخْتِلَافُ مَنْ اخْتَلَفَ فِيهِ حَتَّى قَالَتْ طَائِفَةٌ مَا وَلَدَ
وَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ قَالَتْ مَاتَ وَ طَائِفَةٌ قَالَتْ قُتِلَ وَ صَلِبَ وَ أَمَّا

سُنَّةٌ مِنْ جَدِّهِ الْمُصْطَفَى مُحَمَّدٍ فَتَجْرِيْدُهُ السَّيْفَ وَقَتْلُهُ أَعْدَاءَ
 اللَّهِ وَ أَعْدَاءَ رَسُوْلِهِ وَ الْجَبَّارِيْنَ، وَ الطَّوَاغِيْتَ، وَ إِنَّهُ يَنْصُرُ
 بِالسَّيْفِ وَ الرَّعْبِ وَ إِنَّهُ لَا يُرَدُّ لَهُ رَأْيُهُ، وَ إِنَّ مِنْ عَلَامَاتِ
 خُرُوْجِهِ ﷺ خُرُوْجُ السُّفْيَانِي مِنَ الشَّامِ وَ خُرُوْجُ الْيَمَانِي وَ
 صَيْحَةٌ مِنَ السَّمَاءِ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ، وَ مُنَادٍ يُنَادِي مِنَ
 السَّمَاءِ بِاسْمِهِ وَ إِسْمِ أَبِيهِ.

حدیث دوازدهم - در کتاب «کمال الدین صدوق» از محمدبن
 مسلم ثقفی آسیابان به اسنادش نقل می‌کند که گفت: نزد
 حضرت ابی جعفر محمد بن علی باقر(ع) و قصد داشتیم از
 خصوصیات قائم(ع) سؤال کنیم، آن حضرت قبل از سؤال من
 ابتداء فرمود: یا محمدبن مسلم همانا در قائم از اهل بیت
 محمد(ص) پنج سنت از پنج پیامبران است، از یونس بن متی
 رجوع اوست از غیبتش [ظهور بعد از غیبت] و او در هیأت
 جوانی است با وجود داشتن سن بسیار و اما سنت از یوسف بن
 یعقوب، غیبت او از اهلش و عموم مردم و مخفی بودنش از
 برادرانش است. امر او بر پدرش هم پوشیده بود با وجود آن که
 مسافت بین او و بین پدرش و خاندان و شیعیانش کم بود.

و اما سنت از موسی، ادامه خوف و ترس و طول غیبت و
 مخفی بودن ولادتش و ناراحتی شیعه بعد از غیبت او از
 صدمات و آزار و اذیت آنهاست تا آن که خدای تعالی اذن
 ظهور دهد و او را یاری و بر دشمنانش پیروز کند.

صفات و خصال امام مهدی (عج) ■ ۶۱

و اما سنت از عیسی، اختلاف در عقاید گروه‌هاست، که گروهی گویند او متولد شد و گروهی گویند فوت کرده و طایفه‌ای قایل به کشتن او و به دار آویختنش باشند.

و اما سنت از جدش پیامبر اکرم حضرت محمد مصطفی (ص) قیام به شمشیر و جهاد با دشمنان خدا و رسولش و جباران و طاغوتیان است و به درستی که او با شمشیر و ترس در دل‌ها نصرت می‌یابد و بی‌شک هیچ پرچمی از او باز نگردد و از علامات قبل از خروجش، خروج سفیانی از شام و خروج یمانی و صیحه و ندای آسمانی به نام او در ماه رمضان است. و منادی به نام او و نام پدرش ندا می‌کند.

حدیث ۱۳ - عَنْ كَمَالِ الدِّينِ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ
الإمام عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ آبَائِهِ الْكِرَامِ
عَنْ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ عَنْ أَبِيهِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ
عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ: التَّاسِعُ مِنْ وُلْدِكَ يَا حُسَيْنُ هُوَ الْقَائِمُ بِالْحَقِّ،
وَالْمُظْهَرُ لِلدِّينِ، وَ الْبَاسِطُ لِلْعَدْلِ قَالَ الْحُسَيْنُ فَقُلْتُ لَهُ: يَا
أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَ إِنَّ ذَلِكَ لَكَائِنٌ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَيْ وَ الَّذِي بَعَثَ
مُحَمَّدًا بِالنُّبُوَّةِ وَ اصْطَفَاهُ عَلِيٌّ جَمِيعِ الْبَرِّيَّةِ وَ لَكِنْ بَعْدَ غَيْبَتِهِ
وَ حَيْرَةٍ فَلَا يَثْبُتُ فِيهَا عَلِيٌّ دِينِهِ إِلَّا الْمُخْلِصُونَ الْمُبَاشِرُونَ
لِرُوحِ الْيَقِينِ الَّذِينَ أَخَذَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِيثَاقَهُمْ بِوَلَايَتِنَا وَ كَتَبَ
فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَ أَيْدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ.

حدیث سیزدهم - در کتاب کمال الدین، شیخ صدوق از حسین بن خالد نقل کند که حضرت امام علی بن موسی الرضا(ع) از پدران گرامیش، از امیرالمؤمنین(ع) نقل می‌کند که فرمود: یا حسین نهمین فرزند تو قائم به حق و ظاهر کننده دین و بسط دهنده عدل است، حضرت امام حسین(ع) عرض کرد: یا امیرالمؤمنین(ع) همانا این از وقایع حتمیه است، امیرالمؤمنین فرمود: بلی، قسم به آن کسی که پیامبر را به نبوت برگزیده و او را بر جمیع مخلوقات برتری داد، ولی بعد از غیبت او سرگردانی و حیرتی است که جز مخلصان اهل یقین بر دین ثابت نمی‌مانند، آنانی که خداوند از آنها به ولایت ما عهد و میثاق گرفته و در قلب‌هایشان ایمان نوشته شده و مؤید به روحی از جانب خدا هستند.

ایضاً حَدِيثٌ عَنْ كِتَابِ يَوْمِ الْخَلَاصِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: طُوبَى لِمَنْ أَدْرَكَ قَائِمُ بَيْتِي وَهُوَ مُقْتَدٍ بِهِ قَبْلَ قِيَامِهِ يَتَوَلَّى وَلِيَّهُ وَ يَتَّبِرُأُ مِنْ عَدُوِّهِ وَ يَتَوَلَّى الْاِئِمَّةَ الْهَادِيْنَ مِنْ قَبْلِهِ، اَوْلِيكَ رُفَقَائِي، وَ ذُو وُدِّي وَ مَوَدَّتِي، وَ اَكْرَمُ اُمَّتِي عَلَيَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، طُوبَى لِمَنْ لَقِيَهُ، وَ طُوبَى لِمَنْ اَحَبَّهُ وَ طُوبَى لِمَنْ قَالَ بِهِ، يُنْجِيَهُمُ اللهُ مِنَ الْهَلَكَةِ وَ بِالْاِقْرَارِ بِاللّهِ وَ رَسُوْلِهِ، وَ يَجْمَعُ الْاِئِمَّةَ يَفْتَحُ اللهُ لَهُمُ الْجَنَّةَ، مَثَلُهُمْ فِي الْاَرْضِ كَمَثَلِ الْمِسْكِ الَّذِي يَسْطَعُ رِيحَهُ فَلَا يَتَغَيَّرُ اَبَدًا وَ مَثَلُهُمْ فِي السَّمَاءِ كَمَثَلِ الْقَمَرِ الْمُنِيرِ الَّذِي لَا يَطْفَأُ اَبَدًا.

صفات و خصال امام مهدی (عج) ■ ۶۳

همچنین در کتاب یوم الخلاص آمده است که، رسول خدا (ص) فرمود: خوشا به حال کسی که زمان قائم از اولاد مرا درک کند و به او قبل از قیامش اقتدا کند. با دوستان او دوستی کند و از دشمنان او بیزارى جوید و امامان هادی قبل از او را دوست بدارد. آنان رفقای من و صاحب دوستی و موَدّت من هستند و گرمی‌ترین امّت‌م در نزد من در روز قیامت‌اند، خوشا به حال کسانی که او را ملاقات کنند، خوشا به حال کسانی که دوست اویند و خوشا به حال کسانی که دوستدار او و پیرو او باشند خداوند آنان را با اقرار به خدا و رسولش از هلاکت نجات دهد و امامان را جمع می‌نماید و برای آنان در بهشت رامی‌گشاید مَثَل آنان در زمین مانند مُشکی است که بوی آن فراگیر است و هیچ‌گاه تغییر نمی‌کند و مَثَل آنان در آسمان مانند ماه نور دهنده‌ای است که هرگز خاموش نمی‌شود.

حدیث ۱۴ - عَنْ كِفَايَةِ الْأَثَرِ، عَنْ يُونُسِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فَقُلْتُ: يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ أَنْتَ الْقَائِمُ بِالْحَقِّ فَقَالَ: أَنَا الْقَائِمُ بِالْحَقِّ وَ لَكِنَّ الْقَائِمُ بِالْحَقِّ الَّذِي يُطَهِّرُ الْأَرْضَ مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ وَ يَمْلَأُهَا عَدْلًا كَمَا مِلَّتْ جَوْرًا هُوَ الْخَامِسُ مِنْ وُلْدِي لَهُ غَيْبَةٌ يَطُولُ أَمَدُهَا خَوْفًا عَلَى نَفْسِهِ يَرْتَدُّ فِيهَا أَقْوَامٌ وَ يَثْبَتُ فِيهَا آخَرُونَ ثُمَّ قَالَ ﷺ: طُوبَى لِمَنْ لَشِيعَتُنَا الْمُتَمَسِّكِينَ بِحَبْلِنَا فِي غَيْبَةِ

قَائِمِنَا، الثَّابِتِينَ عَلَى مُوَالَاتِنَا وَ الْبِرَائَةِ مِنْ أَعْدَائِنَا، أَوْلِيكَ
مِنَّا وَ نَحْنُ مِنْهُمْ قَدْ رَضُوا بِنَا أَيْمَةً وَ رَضِينَا بِهِمْ شِيعَةً فَطُوبَى
لَهُمْ ثُمَّ طُوبَى لَهُمْ، هُمْ وَ اللَّهُ مَعَنَا فِي دَرَجَاتِنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ،
رَوَاهُ فِي كَمَالِ الدِّينِ.

حدیث چهاردهم - یونس بن عبدالرحمن گفت: نزد حضرت
امام موسی بن جعفر (ع) وارد شدم و گفتم: یا بن رسول الله آیا
تو قائم به حقی؟ فرمود: من قائم به حقم ولی آن قائم به حق
که زمین را از دشمنان خدا پاک می‌کند و آن را از عدل پر
می‌کند همان‌گونه که از ظلم و جور پر شده باشد، او پنجمین
انسل از اولاد من است و برای او غیبتی طولانی، از بیم جان
اوست. در آن غیبت، گروهی بر می‌گردند و گروه دیگر، ثابت و
پابرجا می‌مانند، سپس فرمود: خوشا به حال شیعیان ما که به
ریسمان ما در غیبت قائم ما تمسک دارند و بر دوستی ما ثابت
و مستقیم‌اند و از دشمنان ما برائت دارند، آنان از ما هستند و
ما هستند و ما از ایشانیم، محققاً به امامت ما راضی هستند، و
ما از این که شیعه ما هستند راضی هستیم، پس خوشا به حال
آنان. و به خدا قسم که آنان با ما و در قیامت در درجات ما
هستند.

حدیث ۱۵ - عَنْ كِفَايَةِ الْأَثَرِ - عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ:
عَلِيٌّ بْنُ مُوسَى الرِّضَا عَلَيْهِمَا السَّلَامُ: لَا دِينَ لِمَنْ لَا وَرَعَ لَهُ،

وَلَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا تَقِيَّةَ لَهُ، وَإِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ اتَّقِيكُمْ يَعْنِي
 اعْمَلْكُمْ بِالتَّقِيَّةِ فَقِيلَ لَهُ: يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِلَى مَتَى فَقَالَ: إِلَى
 يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ وَهُوَ يَوْمُ خُرُوجِ قَائِمِنَا، فَمَنْ تَرَكَ التَّقِيَّةَ
 قَبْلَ خُرُوجِ قَائِمِنَا فَلَيْسَ مِنَّا قِيلَ لَهُ: يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَآلِهِ وَسَلَّمَ وَمَنْ الْقَائِمُ مِنْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ؟ قَالَ: الرَّابِعُ مِنْ وُلْدِي ابْنُ
 سَيِّدَةِ الْإِمَاءِ يُطَهِّرُ اللَّهُ تَعَالَى بِهِ الْأَرْضَ مِنْ كُلِّ جَوْرٍ وَ
 يُقَدِّسُهَا مِنْ كُلِّ ظُلْمٍ، وَهُوَ الَّذِي يَشْكُ النَّاسُ فِي وِلَادَتِهِ وَ
 هُوَ صَاحِبُ الْغَيْبَةِ قَبْلَ خُرُوجِهِ فَإِذَا أَخْرَجَ إِشْرَقَتِ الْأَرْضُ
 بِنُورِهِ وَوَضَعَ مِيزَانَ الْعَدْلِ بَيْنَ النَّاسِ فَلَا يَظْلِمُ أَحَدًا أَحَدًا،
 وَهُوَ الَّذِي تَطْوَى لَهُ الْأَرْضُ بِالدُّعَاءِ إِلَيْهِ يَقُولُ: أَلَا إِنَّ حُجَّةَ
 اللَّهِ قَدْ ظَهَرَ عِنْدَ بَيْتِ اللَّهِ فَاتَّبِعُوهُ فَإِنَّ الْحَقَّ مَعَهُ وَفِيهِ، وَهُوَ
 قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (إِنْ نَشَأْ نُنزِلُ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ
 أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ) وَرَوَاهُ فِي كَمَالِ الدِّينِ.

حدیث پانزدهم - در کتاب کفایة الاثر آمده که حسین بن خالد
 گفت: حضرت علی بن موسی الرضا(ع) فرمود: کسی که در
 اعمال خود ورع نداشته باشد دین ندارد، و آن که تقیه نداشته
 باشد ایمان ندارد، و فرمود گرامی ترین شما نزد خداوند با
 تقواترین شما هستند یعنی اعمال شما با تقیه توأم باشد، گفته
 شد از آن حضرت سؤال نشد که تقیه تا چه وقت است، فرمود:
 تا «وقت معلوم» و آن، روز خروج قائم ما است. کسی که تقیه را
 قبل از ظهور قائم ما ترک کند از ما نیست، سؤال شد یابن

رسول الله قائم شما اهل بیت کیست؟ فرمود: چهارمین [نسل] از اولاد من. فرزند بانوی بانوان که خداوند به وجود او زمین را از هر ظلم و جور و از هر ستمی پاکیزه گرداند، او کسی است که مردم در ولادتش شک کنند و او قبل از خروجش غیبتی کند، و زمانی که ظهور کند زمین را با نور خودش نورانی نماید، و میزان عدل را بین مردم قرار دهد تا کسی به دیگری ظلم ننماید، و او آن کسی است که زمین برایش و به خواست او پیچیده شود، او می‌فرماید: آگاه باشید همانا حجت خداوند در کنار بیت الله (کعبه) ظاهر شد پس از او متابعت نمایید بی‌شک حق با اوست و در اوست و قول خداوند است که فرمود: ما اگر بخواهیم از آسمان آیت قهری نازل گردانیم که همه خاضعانه گردن زیر بار ایمان فرود آرند این حدیث در کمال الدین هم آمده است.

حدیث ۱۶ - عَنْ كَمَالِ الدِّينِ، رِيَّانُ بنِ الصَّلْتِ قَالَ: قُلْتُ لِلرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ، أَنْتَ صَاحِبُ الْأَمْرِ فَقَالَ عليه السلام: أَنَا صَاحِبُ الْأَمْرِ وَلَكِنِّي لَسْتُ بِالدِّيِّ أَمَلَاءَهَا عَدَلًا كَمَا مُلِئْتُ جُورًا، وَ كَيْفَ أَكُونُ ذَلِكَ عَلَى مَا تَرَى مِنْ ضَعْفِ بَدَنِي، وَلَكِنَّ الْقَائِمَ هُوَ الدِّيُّ إِذَا خَرَجَ كَانَ فِي سِنِّ الشُّيُوخِ، وَ مَنْظَرُ الشَّبَابِ قَوِيٌّ فِي بَدَنِهِ حَتَّى لَوْ مَدَّ يَدَهُ إِلَى أَعْظَمِ الشَّجَرَةِ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ لَقَلَعَهَا، وَ لَوْ صَاحَ بَيْنَ الْجِبَالِ لَتَدَكَّدَتْ صُخُورُهَا،

يَكُونُ مَعَهُ عَصَا مُوسَى وَ خَاتَمُ سُلَيْمَانَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، وَ ذَاكَ الرَّابِعُ مِنْ وُلْدِي يَغِيبُهُ اللَّهُ فِي سِتْرِهِ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ يَظْهَرُ فَيَمْلَأُ بِهِ الْأَرْضَ قِسْطاً وَ عَدْلًا كَمَا مُلِئْتُ جَوْرًا وَ ظُلْمًا.

حدیث شانزدهم - در کتاب کمال الدین آمده است که ریان بن الصلت گفت: به حضرت امام رضا(ع) عرض کردم شما صاحب الامرید؟ فرمود من صاحب الامرم ولی آن کسی نیستم که زمین را از عدل پر کند همان گونه که از ستم پر شده باشد، چگونه توان من است بر آنچه می بینی از ضعف بدن من، ولی قائم آن کسی است که وقتی ظهور نماید با سن بسیار و قیافه جوان، آن قدر از حیث بدنی قوی است که اگر دستش را بر بزرگ ترین درختها بکشد آن درخت بر روی زمین می خوابد و تکه تکه شود و از جای کنده شود، و اگر بین کوهها صدا کند یقیناً سنگهای سختش فرو می ریزد، و با او عصای موسی(ع) و انگشتر سلیمان(ع) است. و او چهارمین فرزند من است خداوند او را در پرده غیبت خود پنهان می نماید به هر اندازه که بخواهد، سپس او ظهور کند و زمین را از عدل و داد پر کند همان گونه که از ظلم و ستم پر شده باشد.

حدیث ۱۷ - عَنْ كِتَابِ كَمَالِ الدِّينِ عَنْ أَحْمَدِ بْنِ إِسْحَاقِ الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أَبِي مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَ أَنَا أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَهُ عَنِ الْخَلْفِ مِنْ بَعْدِهِ فَقَالَ

لِي مَبْتَدَأًا: يَا أَحْمَدَ بْنَ إِسْحَاقَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَمْ
يَخْلُ الْأَرْضَ مِنْذُ خَلَقَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ لَا يُخْلِهَا إِلَى أَنْ
تَقُومَ السَّاعَةُ مِنْ حُجَّةِ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، بِهِ يَدْفَعُ الْبَلَاءُ عَنْ أَهْلِ
الْأَرْضِ وَ بِهِ يُنْزَلُ الْغَيْثُ وَ بِهِ يَخْرُجُ بَرَكَاتُ الْأَرْضِ فَقُلْتُ:
يَا بَنَ رَسُولَ اللَّهِ فَمَنْ الْإِمَامُ وَ الْخَلِيفَةُ بَعْدَكَ؟ فَتَهَضَّ مُسْرِعًا
فَدَخَلَ الْبَيْتَ ثُمَّ خَرَجَ وَ عَلِيٌّ غَائِقُهُ غُلَامٌ كَانَ وَجْهُهُ الْفَجْرُ
لَيْلَةَ الْبَدْرِ مِنْ أَبْنَاءِ ثَلَاثِ سِنِينَ فَقَالَ يَا أَحْمَدَ بْنَ إِسْحَاقَ لَوْلَا
كِرَامَتُكَ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ عَلِيٌّ حُجَّجَهُ مَا عَرَضْتُ عَلَيْكَ
إِبْنِي هَذَا إِنَّهُ سُمِّيَ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ كُنِّيَتْهُ الذِّي يَمْلَأُ
الْأَرْضَ قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مِلْتُ جَوْرًا وَ ظُلْمًا يَا أَحْمَدَ بْنَ
إِسْحَاقَ مَثَلُهُ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ مَثَلُ الْخَضِرِ، وَ مَثَلُهُ مَثَلُ ذِي
الْقَرْنَيْنِ وَ اللَّهِ لَيَغِيْبَنَّ غَيْبَةً لَا يَنْجُو مِنَ الْهَلَكَةِ فِيهَا إِلَّا مَنْ
ثَبَّتَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى الْقَوْلِ بِإِمَامَتِهِ، وَ وَفَّقَهُ فِيهَا لِلدُّعَاءِ
بِتَعْجِيلِ فَرَجِهِ فَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ فَقُلْتُ يَا مَوْلَايَ فَهَلْ مِنْ
عَلَامَةٍ يَطْمَئِنُّ إِلَيْهَا قَلْبِي فَتَنْطِقَ الْغُلَامُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِلسَانِ
عَرَبِيٍّ فَصِيحَ فَقَالَ أَنَا بَقِيَّةُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ الْمُنتَقِمُ مِنْ أَعْدَائِهِ
وَ لَا تَطْلُبُ أَثْرًا، بَعْدُ عَنِّي يَا أَحْمَدَ بْنَ إِسْحَاقَ، قَالَ أَحْمَدُ بْنُ
إِسْحَاقَ: فَخَرَجْتُ مَسْرُورًا فَرِحًا فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْغَدِ عُدْتُ إِلَيْهِ
فَقُلْتُ: يَا بَنَ رَسُولِ اللَّهِ لَقَدْ عَظُمَ سُرُورِي بِمَا مَنَنْتَ بِهِ عَلَيَّ
فَمَا السُّنَّةُ الْجَارِيَّةُ فِيهِ مِنَ الْخَضِرِ وَ ذِي الْقَرْنَيْنِ قَالَ: طُولُ
الْغَيْبَةِ يَا أَحْمَدُ قُلْتُ: يَا بَنَ رَسُولَ اللَّهِ وَ إِنَّ غَيْبَتَهُ لَتَطُولُ قَالَ:

ای وَ رَبِّي حَتَّى يَرْجِعُ عَن هَذَا الْأَمْرِ أَكْثَرُ الْقَائِلِينَ بِهِ، وَ لَا يَبْقَى إِلَّا مَنْ أَخَذَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَهْدَهُ لَوْ لَا يَتَنَا وَ كَتَبَ فِي قَلْبِهِ الْإِيمَانَ وَ أَيْدَهُ بِرُوحٍ مِنْهُ يَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَقَ هَذَا أَمْرٌ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ وَ سِرٌّ مِنْ أَسْرَارِ اللَّهِ وَ غَيْبٌ مِنْ غَيْبِ اللَّهِ فَخُذْ مَا آتَيْتَكَ وَ أَكْتُمُهُ وَ كُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ تَكُنْ مَعَنَا غَدًا فِي عَلْبَيْنَ.

حدیث هفدهم - در کتاب کمال الدین از احمد بن اسحاق اشعری نقل شده است که، گفت: نزد امام حضرت عسکری حسن بن علی (ع) وارد شدم و اراده کردم که سؤال دربارهٔ جانشین و خلف بعد از امام نمایم، امام (ع) ابتدا فرمود: یا احمد بن اسحاق خدای تعالی زمین را، از ابتدا که آدم (ع) را آفرید و تا قیام قیامت از حجت بر مخلوقاتش خالی نمی‌گذارد، به سبب حجت دفع بلا از اهل زمین می‌نماید و به سبب حجت باران می‌بارد و به سبب حجت برکات از زمین خارج می‌شود، گفتم ای فرزند رسول خدا کیست امام و خلیفه بعد از تو؟ سپس امام برخاست و داخل خانه شد و با پسری که روی او چون ماه شب بدر می‌درخشید و حدود سن او سه سال بود وارد شدند و فرمود: ای احمد بن اسحاق اگر کرامت تو نزد خداوند و حجت‌های او نبود فرزندانم را نشان تو نمی‌دادم، او هم نام رسول خدا (ص) و کنیه‌اش کنیه اوست زمین را از عدل پر کند بعد از آن که از ظلم پر شده باشد. ای احمد مثل او در این امت مثل خضر و مثل ذی القرنین است. به خدا قسم هر آینه غایب شود به غیبتی که نجات نیابند از هلاکت در آن مگر

۷۰ ■ صفات و خصال امام مهدی (عج)

کسانی که خداوند عزوجل بر قول به امامتش آنان را ثابت بدارد. و به دعا برای تعجیل فرجش موفق شوند، احمد بن اسحاق گفت: آیا علامتی هست که سبب اطمینان دل من شود؟ حجت خدا امام عصر(ع) با زبان عربی فصیح فرمود: منم بقیة الله در زمین و انتقام‌گیرنده از دشمنان خدا و اثری از من بعد از این نیابی، احمد بن اسحاق گفت با حالت خوش و سرور و فرحناک از آنجا خارج شدم و در فردای آن روز برگشتم و گفتم: ای فرزند رسول خدا(ص) قطعاً من به آنچه منت نهادی بر من [مرا مطلع کردید] خوشحالم. اما سنت جاریه در این امت از خضر و ذی القرنین چیست؟ فرمود: «طول غیبت»، ای احمد. گفتم یعنی غیبتش طولانی است؟ فرمود: بلی تا این که از این امر اکثر قائلین به وجود او برگردند و باقی نمانند مگر کسانی که خداوند از آنان پیمان برای ولایت ما، گرفته و در قلبشان ایمان نوشته شده است و مؤید به روح ولایت باشند، ای احمد این امر از امر خداوند و سرّی از اسرار اوست و از پنهانی‌های پنهانی اوست. پس آنچه به تو گفته شد را بگیر [درک کن] آن را کتمان کن و از شاگردان باش. تا این که فردا [آخرت] با ما در اعلا علیین باشی.

حدیث ۱۸ - عَنْ كِتَابِ كَمَالِ الدِّينِ، عَنْ هُشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ أَبِيهِ عَنِ جَدِّهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: الْقَائِمُ مِنْ وَدِيِّ

صفات و خصال امام مهدی (عج) ■ ۷۱

إِسْمُهُ إِسْمِي وَ كُنْيَتُهُ كُنْيَتِي وَ شِمَائِلُهُ شِمَائِلِي وَ سُنَّتُهُ سُنَّتِي
يُقِيمُ النَّاسَ عَلَى مِلَّتِي وَ شَرِيعَتِي وَيَدْعُوهُمْ إِلَى كِتَابِ رَبِّي
عَزَّ وَجَلَّ، مَنْ أَطَاعَهُ فَقَدْ أَطَاعَنِي وَ مَنْ عَصَاهُ فَقَدْ عَصَانِي وَ
مَنْ أَنْكَرَهُ فِي غَيْبَتِهِ فَقَدْ أَنْكَرَنِي وَ مَنْ كَذَّبَهُ فَقَدْ كَذَّبَنِي وَ مَنْ
صَدَّقَهُ فَقَدْ صَدَّقَنِي، إِلَى اللَّهِ أَشْكُوا الْمُكَذِّبِينَ لِي فِي أَمْرِهِ،
الْجَاهِدِينَ بِقَوْلِي فِي شَأْنِهِ، وَ الْمُضِلِّينَ لِأُمَّتِي عَنْ طَرِيقَتِهِ
لِأُمَّتِي وَ الْمُضِلِّينَ لِأُمَّتِي عَنْ طَرِيقَتِهِ (وَ سَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا
أَيَّ مُنْقَلِبٍ يَنْقَلِبُونَ).

حدیث هجدهم - در کتاب کمال الدین از هشام بن سالم نقل شده
است که امام صادق (ع) از پیامبر (ص) نقل فرمود: قائم از اولاد من
است، نام او نام من، کنیه او کنیه من، و شکل و شمایل او شمایل
من، و سنت و رویه‌اش مانند من است، مردم را بر ملت و شریعت
من برپا دارد، و مردم را به کتاب پروردگار تعالی فراخواند، هر کس
او را اطاعت کند محققاً اطاعت مرا نموده، و هر کس نافرمانی او
کند بی‌شک نافرمانی مرا کرده، و آنان که منکر او در غیبتش شوند
همانا انکار مرا نموده‌اند، و کسی که تکذیب او کند مرا تکذیب
کرده و آن که او را تصدیق نماید مرا تصدیق نموده، من از تکذیب
کنندگان، منکران به گفتار من در شأن او، و گمراهان امت من از
راه او به خدای تعالی شکایت می‌نمایم (به زودی خواهید دانست
انان که ظلم کردند به چه جایگاهی باز می‌گردند).

حدیث ۱۹ - مِنْ كِتَابِ يَنْابِيعِ الْمَوَدَّةِ قَالَ: جَعَفَرُ الصَّادِقُ عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى (وَ يَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِيهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ) (سوره يونس، آيه ۲۰) قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْغَيْبُ فِي هَذِهِ الْآيَةِ هُوَ الْحُجَّةُ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

حدیث نوزدهم - در کتاب ینابیع المودة آمده است که امام صادق(ع) در تفسیر این آیه: «می گویند چرا بر او آیت و معجزه‌ای از جانب خدا نیامد، پاسخ ده که دانای غیب خدا است شما منتظر باشید من هم با شما منتظر می باشم». فرمود: غیب در این آیه حجت قائم(ع) است. همان طور که در آیه شریفه «ذَلِكِ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ، الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَ هُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ» آمده است، در اینجا هم تفسیر ایمان به غیب، به وجود صاحب الامر شده است.

حدیث ۲۰ - عَنْ كِتَابِ غَيْبَةِ النُّعْمَانِيِّ - عَنْ زُرَّارَةَ بْنِ أَعْيَنَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ لِلْقَائِمِ عليه السلام غَيْبَةً قَبْلَ أَنْ يَقُومَ، فَقُلْتُ: وَلِمَ؟ قَالَ عليه السلام: يَخَافُ وَأَوْمِيءَ بِيَدِهِ إِلَى بَطْنِهِ ثُمَّ قَالَ عليه السلام: يَا زُرَّارَةَ وَ هُوَ الْمُنْتَظَرُ وَ هُوَ الَّذِي يَشُكُّ فِيهِ وَ لِأَدَّتِهِ فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ مَاتَ أَبُوهُ وَ لَا خَلْفَ، وَ مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ حُمِلَ وَ مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ غَائِبٌ، وَ مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ وُلِدَ قَبْلَ وَفَاةِ أَبِيهِ

بِسِنَّتَيْنِ وَ هُوَ الْمُنْتَظَرُ غَيْرَ أَنَّ اللَّهَ يَمْتَحِنُ قُلُوبَ الشَّيْعَةِ فَعِنْدَ ذَلِكَ يَرْتَابُ الْمُبْطِلُونَ، قَالَ زُرَّارَةَ: فَقُلْتُ: جُعِلْتُ فِذَاكَ إِنْ أَدْرَكَتُ ذَلِكَ الزَّمَانَ أَيُّ شَيْءٍ أَعْمَلُ؟ قَالَ عليه السلام يَا زُرَّارَةَ مَتَى أَدْرَكَتَ ذَلِكَ الزَّمَانَ فَلْتَدْعَ بِهَذَا الدُّعَا (اللَّهُمَّ عَرِّفْنِي نَفْسَكَ فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِي نَفْسَكَ لَمْ أَعْرِفْ رَسُولَكَ اللَّهُمَّ عَرِّفْنِي نَبِيَّكَ فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِي رَسُولَكَ لَمْ أَعْرِفْ حُجَّتَكَ اللَّهُمَّ عَرِّفْنِي حُجَّتَكَ فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِي حُجَّتَكَ ضَلَلْتُ عَن دِينِي) ثُمَّ قَالَ يَا زُرَّارَةَ لَا بَدَّ مِنْ قَتْلِ غُلَامٍ بِالْمَدِينَةِ قُلْتُ، جُعِلْتُ فِذَاكَ أَوْ لَيْسَ الَّذِي يَقْتُلُهُ جَيْشُ السُّفْيَانِي؟ قَالَ لَا وَلَكِنْ يَقْتُلُهُ جَيْشُ بَنِي فُلَانٍ، يَخْرُجُ حَتَّى يَدْخُلَ الْمَدِينَةَ، وَ لَا يَدْرِي النَّاسُ فِي أَيِّ شَيْءٍ جَاءَ فَيَأْخُذُ الْغُلَامَ فَيَقْتُلُهُ فَإِذَا قَتَلَهُ بَغِيًّا وَ عَدُوًّا وَ ظُلْمًا لَمْ يُمَهِّلَهُمُ اللَّهُ فَعِنْدَ ذَلِكَ يَتَوَقَّعُ الْفَرَجَ وَ رَوَى فِي الْكَافِي وَ فِي كَمَالِ الدِّينِ بِسَنَدِهِ.

حدیث بیستم - در کتاب غیبت نعمانی آمده است که زراره گفت: شنیدم امام صادق (ع) فرمود: برای قائم (ع) قبل از قیامت غیبتی است، گفتم برای چه، فرمود: می ترسد و به شکم خود اشاره نموده، سپس فرمود: ای زراره او منتظر امر خداوند است و او کسی است که در ولادتش شک کردند، و بعضی می گویند پدرش فوت شده و جانشین از خود نگذاشته است و بعضی می گویند او در شکم مادرش بوده، و بعضی می گویند غایب است، و بعضی

۷۴ ■ صفات و خصال امام مهدی (عج)

می‌گویند دو سال قبل از وفات پدرش متولد شده و اوست منتظر، این‌گونه خداوند قلوب شیعه را امتحان می‌کند و در این وقت باطلان به شک افتند، زراره گفت: فدایت شوم اگر چنین زمانی را درک کنم چه باید کنم؟ فرمود: اگر این زمان را درک کردی مداومت کن بر این دعا «خدایا بشناسان به من خود را و اگر شناسانی خود را هر آینه من پیامبرت را شناسم، خدایا بشناسان به من حجت خود را که اگر شناسانی به من حجت را از دین تو گمراه خواهیم شد» سپس امام (ع) فرمود: ای زراره! کشته شدن جوانی در مدینه حتمی است، گفتم: فدایت شوم آیا او کسی نیست که لشکر سفیانی او را می‌کشد، فرمود: نه ولی لشکر بنی فلان او را می‌کشند و خروج می‌کند تا این که داخل مدینه می‌شوند و نمی‌دانند که او از کجا آمد، جوان را می‌گیرند و می‌کشند، و زمانی که او را به ظلم و ستم کشتند، خدای تعالی ایشان را مهلت نمی‌دهد، در این وقت فرج قائم را منتظر باشند.

حدیث ۲۱ - عَنْ الْمَحَجَّةِ، الْعِيَّاشِي بِإِسْنَادِهِ عَنْ ابْنِ بَكْرِ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَنْ قَوْلِهِ تَعَالَى (وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا)، قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: أَنْزَلْتُ فِي الْقَائِمِ إِذَا خَرَجَ بِالْيَهُودِ وَالنَّصَارَى، وَالصَّابِئِينَ، وَالزَّنَادِقَةَ، وَاهْلَ الرِّدَّةِ، وَالْكَفَّارِ فِي شَرْقِ الْأَرْضِ وَغَرْبِهَا فَعَرَّضَ عَلَيْهِمُ الْإِسْلَامَ فَمَنْ أَسْلَمَ طَوْعًا أَمَرَهُ بِالصَّلَاةِ وَ

الزَّكَاةِ، وَ مَا يُؤْمَرُ بِهِ الْمُسْلِمِ، وَ يُحِبُّ اللَّهُ، وَ مَنْ لَمْ يَسْلِمِ
ضَرَبَ عُنُقَهُ حَتَّى لَا يَبْقَى فِي الْمَشَارِقِ وَ الْمَغَارِبِ أَحَدٌ إِلَّا
وَ حَدَّ اللَّهُ، قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ، إِنَّ الْحَقَّ أَكْثَرُ مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ:
إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ أَمْرًا قَلَّ الْكَثِيرُ، وَ كَثُرَ الْقَلِيلُ.

حدیث بیست و یکم - در کتاب المحجّة، عیاشی با سند خود از
ابن بکیر نقل کرد که گفت: از حضرت ابوالحسن (ع) درباره آیه
۸۳ آل عمران «برای او تسلیم است آنچه در آسمانها و زمین
است، خواه ناخواه» سؤال کردم امام (ع) فرمود: آیه نازله درباره
قائم است زمانی که ظهور نماید بر یهود و نصاری و صائبین و
زنداقه و اهل رده و کفار در شرق و غرب زمین.

سپس امام بر آنان اسلام را عرضه می‌دارد، کسانی که با رغبت
اسلام آورند آنان را به نماز و ادای زکات امر می‌نماید، و آنچه که
مسلمان در حالی که خدای تعالی را دوست دارد، به آن امر شده
است. و کسانی را که اسلام نیاورند می‌زند، تا این که در تمام شرق
و غرب کسی باقی نمی‌ماند مگر آن که مؤحد و خداشناس باشد،
گفتم فدایت شوم بی‌شک این مردم بسیارند، فرمود: خدای تعالی
وقتی اراده نماید، کم می‌کند بسیار را و زیاد می‌نماید کم را.

حدیث ۲۲ - عَنِ الْمَحِجَّةِ عَنِ أَبِي الْجَارُودِ عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ
عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ تَعَالَى (الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ
لِقَامُوا الصَّلَاةَ وَ آتَوْا الزَّكَاةَ وَ أَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ نَهَوْا عَنِ

الْمُنْكَرِ وَ لِلَّهِ غَاقِبَةُ الْأُمُورِ) ^۱ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: هَذِهِ لِيَالِ مُحَمَّدٍ
 الْمَهْدِيِّ وَ أَصْحَابِهِ يُمَلِّكُهُمُ اللَّهُ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبَهَا، وَ
 يَظْهَرُ الدِّينَ، وَ يُمِيتُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ وَ بِأَصْحَابِهِ الْبِدْعَ وَ
 الْبَاطِلَ كَمَا أَمَاتَ السَّفَهَةَ الْحَقَّ حَتَّى لَا يُرَى أَثَرٌ مِنَ الظُّلْمِ، وَ
 يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَ يَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَ لِلَّهِ غَاقِبَةُ الْأُمُورِ،
 وَ رَوَاهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ وَ فِي يَتَابِيعِ الْمَوَدَّةِ.

حدیث بیست و دوم - در کتاب الحجّة آمده است که ابی الجارود
 گفت: حضرت امام باقر(ع) فرمود: آیه شریفه «أنا ان که خدا را یاری
 می کنند کسانی هستند که اگر در روی زمین اقتدار پیدا کنند نماز
 به پا می دارند و زکات به مستحقان می دهند و امر به معروف و
 نهی از منکر می کنند و عاقبت کارها به دست خداوند است» برای
 مهدی آل محمد و اصحاب اوست که مالک مشارق و مغارب
 زمین می شوند و دین حق را ظاهر می نمایند و خدای تعالی به
 سبب او و اصحابش بدعتها و باطلها را می میراند همان گونه که
 سفیهان حق را از بین می برند، تا این که، اثری از ستم و جور
 نمی بینید و امرین به معروف و ناهین از منکراند و برای خداوند
 است عاقبت کارها، این روایت را علی بن ابراهیم هم نقل نموده و
 در کتاب ینابیع الموده هم آمده است.

حدیث ۲۳ - عَنِ الْإِرْشَادِ عَنِ الْمُفْضَلِ بْنِ عُمَرَ الْجُعْفِيِّ قَالَ:

سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يَقُولُ: إِذَا
 أذِنَ اللَّهُ تَعَالَى لِلْقَائِمِ فِي الْخُرُوجِ صَعَدَ الْمِنْبَرَ فَدَعَى النَّاسَ
 إِلَى نَفْسِهِ، وَ نَاشَدَهُمْ بِاللَّهِ، وَ دَعَاَهُمْ إِلَى حَقِّهِ، وَ أَنْ يَسِيرَ فِيهِمْ
 بِسُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ وَ يَعْمَلُ فِيهِمْ بِعَمَلِهِ، فَيَبْعَثُ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ
 جِبْرَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَتَّى يَأْتِيَهُ فَيُنزِلُ عَلَى الْحَطِيمِ يَقُولُ:
 إِلَى أَيِّ شَيْءٍ تَدْعُوا، فَيُخْبِرُهُ الْقَائِمُ فَيَقُولُ جِبْرَائِيلُ: أَنَا أَوَّلُ
 مَنْ يُبَايِعُكَ أَبْسِطْ يَدَكَ فَيَمْسَحُ عَلَى يَدِهِ، وَ قَدْ وَافَاهُ ثَلَاثُمِائَةٍ
 وَ بِيضَةَ عَشْرِ رَجُلًا فَيُبَايِعُونَهُ، وَ يُقِيمُ بِهِ مَكَّةَ حَتَّى يَتِمَّ
 أَصْحَابُهُ عَشْرَةَ آلَافِ نَفْسٍ ثُمَّ يَسِيرُ مِنْهَا إِلَى الْمَدِينَةِ وَ رُويَ
 فِي كَشْفِ الْأَسْتَارِ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ فِي كِتَابِهِ فِي الْغَيْبَةِ
 بِسَنَدِهِ عَنِ مَيْسِرِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ النَّخَعِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ مِثْلُهُ
 إِلَّا أَنَّهُ قَالَ (وَ أَنْ يَسِيرَ فِيهِمْ بِسِيرَةِ رَسُولِ اللَّهِ) وَ قَالَ فِي
 آخِرِهِ (ثُمَّ يَسِيرُ بِهَا إِلَى الْمَدِينَةِ).

حدیث بیست و سوم - در کتاب ارشاد مفضل بن عمر جعفی گوید:
 شنیدم حضرت امام صادق (ع) می فرمود: وقتی که خدای تعالی به
 قائم اذن خروج دهد، او بر منبر مکه بالا رود و مردم را به سوی
 خود بخواند و مردم را به خدای تعالی قسم دهد و به سوی حق
 دعوت نماید و آنان را به سیرت و سنت رسول خدا (ص) سیر دهد
 و با مردم به عمل پیامبر (ص) عمل نماید و خداوند جبرئیل را
 پایین می فرستد تا نزول کند بر رکن کعبه و می گوید: تو به سوی
 کدام چیز می خوانی؟ سپس قائم خبر دهد، پس جبرئیل می گوید:

من اول کسی هستم که با تو بیعت می‌کنم دستت را دراز کن و مسح می‌کند بر دست او. سیصد و سیزده مرد حاضر شوند و بیعت نمایند و در مکه تا این که بقیه اصحابش که ده هزار نفراند حاضر شوند آن وقت رو به مدینه رود و این حدیث را فضل بن شاذان در کشف الاستار از امام صادق (ع) نقل نموده و در کمال الدین و ینابیع المودّة هم آمده است.

حدیث ۲۴ - کمال الدین، عن مُحَمَّد بنِ سَنَانِ عَنِ ابِي الْجَارُودِ عَنِ ابِي جَعْفَرِ الْبَاقِرِ عليه السلام عَنِ جَدِّهِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ قَالَ: قَالَ امِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَ هُوَ عَلِي الْمَنْبَرِ: يَخْرُجُ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِي فِي آخِرِ الزَّمَانِ اَبْيَضُ اللَّوْنِ مَشْرَبٌ بِالْحُمْرَةِ مُنْدِحُ الْبَطْنِ عَرِيضُ الْفَخَذَيْنِ عَظِيمُ مَشَاشِ الْمِنْكَبَيْنِ، يَظْهَرُهُ شَامَتَانِ عَلَي لَوْنِ جِلْدِهِ وَ شَامَتُهُ عَلَي شِبْهِ شَامَةِ النَّبِيِّ لَهُ اِسْمَانِ، اِسْمٌ يَخْفَى وَ اِسْمٌ يُعْلَنُ، فَاَمَّا الَّذِي يَخْفَى فَاَحْمَدُ، وَ اَمَّا الَّذِي يُعْلَنُ مُحَمَّدٌ فَاِذَا هَزَّ رَاسُهُ اَضَاءَ لَهَا مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ وَ يُوَضَعُ يَدُهُ عَلَي رُؤُسِ الْعِبَادِ فَلَا يَبْقَى مَيِّتٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اِلَّا دَخَلَتْ عَلَيْهِ تِلْكَ الْفُرْحَةُ فِي قَلْبِهِ وَ هُوَ فِي قَبْرِهِ وَ هُمْ يَتَزَاوَرُونَ فِي قُبُورِهِمْ يَتَبَاشِرُونَ بِقِيَامِ الْقَائِمِ.

حدیث بیست و چهارم - در کتاب کمال الدین آمده است که امام باقر (ع) از پدرش و از جدش امیرالمؤمنین (ع) نقل کردند که، بر منبر فرمود: خروج نماید مردی از اولاد من در آخر زمان

صفات و خصال امام مهدی (عج) ■ ۷۹

سفید روی مایل به سرخی، شکم دار و وسیع ران و سر مرفقین و منکبین او بزرگ و رشید و به پشت او دو خال به رنگ پوستش و خالی بر روی او مانند خال رسول خدا(ص)، و برایش دو نام است، نام مخفی احمد و نام آشکارش محمد و زمانی که سر را تکان دهد و بجنباند برایش آنچه بین مشرق و مغرب است روشن شود. و دستش را بر سر بندگان خدا قرار دهد و مرده‌ای از مؤمنان باقی نمی‌ماند مگر آن که بر دل او این شرف و سرور وارد شود و او ایشان را در قبورشان زیارت نماید و آنان در قیام قائم(ع) یاری و همراهی کنند.

حدیث ۲۵ - عَنْ بَشَارَةِ الْإِسْلَامِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ قَالَ: أَصَوْتُ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ فِي لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ فَاسْمَعُوا وَاطِيعُوا، وَفِي آخِرِ النَّهَارِ صَوْتُ الْمَلْعُونِ إِبْلِيسَ يُنَادِي أَنَّ فُلَانًا قُتِلَ مَظْلُومًا يُشَكِّكُ النَّاسَ، وَ يُفْتَنُهُمْ فَكَمْ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ مِنْ شَاكٍ مُتَّحِرٍّ، فَإِذَا سَمِعْتُمْ ذَلِكَ الصَّوْتِ فِي رَمَضَانَ يَعْنِي الْأَوَّلُ فَلَا تَشْكُوا إِنَّهُ صَوْتُ جِبْرَائِيلَ، وَ عَلَامَةٌ ذَلِكَ أَنَّهُ يُنَادِي بِاسْمِ الْمَهْدِيِّ وَاسْمِ أَبِيهِ.

حدیث بیست و پنجم - در کتاب بشارة الاسلام از حضرت امام محمد بن علی(ع) نقل شده است که فرمود: ندای منادی در ماه رمضان شب جمعه است پس بشنوید و اطاعت کنید، و در آخر روز ندای شیطان است که گوید فلانی مظلوم کشته شده و مردم به

شک و تحیر در آیند، لذا وقتی شنیدید ندای اول را شک نکنید، آن صدای جبرئیل است و علامتش آن است که ندا می‌دهد به نام مهدی (ع) و نام پدرش امام حسن عسکری (ع).

حدیث ۲۶ - عَنْ كَمَالِ الدِّينِ، مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: إِنَّ قُدَامَ الْقَائِمِ عَلَامَاتٌ يَكُونُ مِنْ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لِلْمُؤْمِنِينَ قُلْتُ: مَا هِيَ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ؟ قَالَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى (وَلَنَبَلُوَنَّكُمْ - يَعْنِي الْمُؤْمِنِينَ قَبْلَ خُرُوجِ الْقَائِمِ - بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصِ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ) قَالَ: لَنَبَلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ مِنْ مُلُوكِ بَنِي فُلَانٍ فِي آخِرِ سُلْطَانِهِمْ وَالْجُوعِ بَعْلَاءِ أَسْعَارِهِمْ، وَنَقْصِ مِنَ الْأَمْوَالِ فَسَادُ التَّجَارَاتِ وَقِلَّةُ الْفَضْلِ، وَنَقْصِ مِنَ الْأَنْفُسِ، مَوْتُ ذَرِيعٍ وَنَقْصِ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُ رِيحٌ مَا يَزْرَعُ، وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ عِنْدَ ذَلِكَ بِتَعْجِيلِ خُرُوجِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ قَالَ لِي يَا مُحَمَّدُ هَذَا تَأْوِيلُهُ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ: وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ وَرَوَاهُ النُّعْمَانِيُّ فِي غَيْبَتِهِ.

حدیث بیست و ششم - در کتاب کمال الدین محمد بن مسلم نقل شده است که: شنیدم حضرت امام صادق (ع) می‌فرمود: همانا برای مقدمه ظهور قائم (ع) علامات از طرف خدای تعالی است برای مؤمنان، گفتم خدا مرا فدای تو نماید آن

صفات و خصال امام مهدی (عج) ■ ۸۱

علامات چیست؟ فرمود: قول خداوند تعالی که می‌فرماید: «هر آینه می‌آزماییم شما را. یعنی مؤمنان را قبل از ظهور قائم(ع) به ترس و گرسنگی و کمی مال و اولاد و میوجات [می‌آزمایند]، در این زمان صابران را بشارت ده به تعجیل در ظهور قائم(ع) بشارت ده صابران را (سوره بقره، آیه ۱۵۵).»

سپس امام فرمود: آزمایش شما به ترس از شاهان بنی فلان در آخر سلطه آنان است. و گرسنگی به بالا رفتن نرخ‌ها، و کمی مال را فرمود فساد تجارت است، و کمی زواید و کمی نفوس را فرمود، به مردن سریع (سکته‌های فعلی در مدت دقیقی انجام شود) و کمی میوجات به دلیل به ثمر نرسیدن و یا بی‌ابی است، بشارت باد صبرکنندگان را در چنین وقتی به تعجیل ظهور قائم(ع)، سپس فرمود: ای ابا محمد این است تاویل این آیه که خدا فرموده: «و نمی‌دانند تاویل آن را مگر خدا و راسخون در علم (که ما میم)»

حدیث ۲۷ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِدْرِيسَ - رَضِيَ اللهُ عَنْهُ -
قال: حَدَّثَنَا أَبِي، عَنْ أَيُّوبَ بْنِ نُوحٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ، عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مِهْرَانَ، عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ: «مَنْ أَقَرَّ بِجَمِيعِ الْأَيِّمَةِ وَ جَحَدَ الْمَهْدِيِّ كَانَ كَمَنْ أَقَرَّ بِجَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَ جَحَدَ مُحَمَّدًا صلوات الله عليه وآله نُبُوَّتُهُ، فَقِيلَ لَهُ: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ فَمَنْ الْمَهْدِيُّ مِنْ وُلْدِكَ؟ قَالَ: الْخَامِسُ مِنْ وُلْدِ السَّابِعِ،

يَغِيبُ عَنْكُمْ شَخْصُهُ وَ لَا يَحِلُّ لَكُمْ تَسْمِيَّتُهُ»

حدیث بیست و هفتم - در کتاب کمال الدین نقل شده است که، صفوان بن مهران از امام صادق علیه السلام روایت کند که فرمود: کسی که به همه امامان اقرار کند اما مهدی (ع) را انکار کند مانند کسی است که به همه پیامبران اقرار کند اما نبوت محمد صلی الله علیه و آله را انکار نماید. گفتند: یا ابن رسول الله! مهدی از فرزندان شما کیست؟ فرمود: پنجمین از فرزندان هفتمین، شخص او از شما نهان می شود و بُردن نام وی بر شما روا نیست.

حدیث ۲۸ - حَدَّثَنَا أَبِي؛ وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - قَالَا: حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الزَّيْتُونِيِّ؛ وَ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هِلَالٍ، عَنْ أُمِّيَّةَ ابْنِ عَلِيٍّ، عَنْ أَبِي الْهَيْثَمِ بْنِ أَبِي حَبَّةَ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام «قَالَ: إِذَا اجْتَمَعَتْ ثَلَاثَةٌ أَشْمَاءِ مُتَوَالِيَةٍ: مُحَمَّدٌ، وَ عَلِيُّ وَ الْحَسَنُ، فَالرَّابِعُ الْقَائِمُ».

حدیث بیست و هشتم - در کتاب کمال الدین نقل شده است که، ابو هیثم از امام صادق علیه السلام روایت کند فرمود: چون در بین ائمه سه نام محمد و علی و حسن اجتماع کرده و پی در پی در آید چهارمین آن ها قائم خواهد بود.

حدیث ۲۹ - حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الدَّقَّاقُ - رحمته الله -

قال: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْكُوفِيُّ عَنْ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ النَّخَعِيِّ، عَنْ عَمِّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ النَّوْفَلِيِّ، عَنِ الْمُفْضَلِ بْنِ عُمَرَ «قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى سَيِّدِي جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام فَقُلْتُ: يَا سَيِّدِي لَوْ عَاهَدْتَ إِلَيْنَا فِي الْخَلْفِ مِنْ بَعْدِكَ. فَقَالَ لِي: يَا مُفْضَلُ: الْإِمَامُ مِنْ بَعْدِي ابْنِي مُوسَى وَ الْخَلْفُ الْمَأْمُولُ الْمُنْتَظَرُ «م ح م د» ابْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى».

حدیث بیست و نهم - در کتاب کمال الدین آمده است که، مفضل بن عمر گوید: نزد آقای خود امام صادق علیه السلام وارد شدم و گفتم: ای آقای من! ای کاش درباره جانشین پس از خود وصیت می فرمودید، فرمود: ای مفضل، امام پس از من فرزندم موسی و جانشین مأمول منتظر «م ح م د» فرزند حسن بن علی بن محمد بن علی بن موسی است.

حدیث ۳۰ - وَ بِهَذَا الْإِسْنَادِ، عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرِ بْنِ وَهْبِ الْبَغْدَادِيِّ قَالَ: حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّيْرَفِيُّ قَالَ: حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ الْمُثَنَّى الْعَطَّارُ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ، عَنْ عُبَيْدِ بْنِ زُرَّارَةَ «قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ: يَفْقُدُ النَّاسُ إِمَامَهُمْ، يَشْهَدُ الْمَوْسِمَ فَيَرَاهُمْ وَ لَا يَرَوْنَهُ».

حدیث سی ام - در کتاب کمال الدین نقل شده است که، عبید گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمود: مردم امام خود را

نیابند، او در موسم حج آن‌ها را می‌بیند اما آن‌ها او را نمی‌بینند.

حدیث ۳۱ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زِيَادٍ بْنُ جَعْفَرٍ الْهَمْدَانِيُّ - رضي الله عنه
 - قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ مُحَمَّدِ
 بْنِ خَالِدِ الْبَرْقِيِّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانٍ. عَنْ دَاوُدَ بْنِ كَثِيرِ
 الرَّقِّي «قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ
 صَاحِبِ هَذَا الْأَمْرِ، «قَالَ: هُوَ الطَّرِيدُ الْوَحِيدُ الْغَرِيبُ الْغَائِبُ
 عَنْ أَهْلِهِ، الْمَوْتُورُ بِأَبِيهِ عليه السلام»

حدیث سی و یکم - در کتاب کمال الدین نقل شده است که،
 داود بن کثیر رقی گوید: از امام کاظم عليه السلام پرسیدم صاحب الامر
 کیست؟ فرمود: او محروم از حقوق و یگانه و غریب و غایب از
 خاندان خود و خون‌خواه پدرش است.

حدیث ۳۲ - عَنِ الصَّقْرِيِّ بْنِ أَبِي دُلْفٍ عَنْ سَيِّدِنَا
 أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام:

... فَقَالَ: نَعَمْ الْأَيَّامُ نَحْنُ، بِنَا قَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ،
 فَالَسَّبْتُ: اسْمُ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله، وَالْأَحَدُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ، وَ
 الْاِثْنَيْنِ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ، وَالثَّلَاثَةُ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ وَ
 مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الْبَاقِرُ وَجَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ [الصَّادِقُ]، وَالْأَرْبَعَاءُ
 مُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ وَ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى وَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ وَ أَنَا،
 وَالْخَمِيسُ ابْنِي الْحَسَنُ، وَ الْجُمُعَةُ ابْنُ ابْنِي وَ إِلَيْهِ تَجْتَمِعُ

عِصَابَةُ الْحَقِّ، وَ هُوَ الَّذِي يَمْلَأُهَا قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مُلِئْتُ
جَوْرًا وَ ظُلْمًا، فَهَذَا مَعْنَى الْأَيَّامِ وَ لَا تُعَادُوهُمْ فِي الدُّنْيَا
فَيُعَادُوكُمْ فِي الْآخِرَةِ، ثُمَّ قَالَ ﷺ: وَدَّعْ وَ اخْرُجْ فَلَا آمِنُ
عَلَيْكَ».

حدیث سی و دوم - در کتاب کمال الدین از قول صقر بن دلف از
امام هادی علیه السلام نقل شده است که فرمودند: ... مقصود از ایام ما
هستیم و به واسطه ماست که آسمان و زمین برپاست، شنبه
نام رسول خداست، و یکشنبه نام امیرالمؤمنین، و دوشنبه نام
امام حسن و امام حسین، و سه شنبه نام امام سجّاد و امام باقر
و امام صادق، و چهارشنبه نام امام کاظم و امام رضا و امام
جواد و من است، و پنجشنبه نام فرزندان حسن، و جمعه نام
فرزند فرزندان که حق خواهان به گرد او آیند و او کسی است که
زمین را پر از عدل و داد نماید همچنان که پر از ظلم و جور
شده باشد، این معنای «ایام» است و در دنیا با آنها دشمنی
نکنید که آنها در آخرت دشمن شما خواهند بود، سپس
فرمود: وداع کن و برو که بر تو ایمن نیستم.

حدیث ۳۳ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زِيَادِ بْنِ جَعْفَرِ الْهَمْدَانِيِّ - رضي الله عنه
- قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي
أَحْمَدَ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادِ الْأَزْدِيِّ «قَالَ: سَأَلْتُ سَيِّدِي مُوسَى بْنَ
جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ: «وَ أَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ

ظَاهِرَةٌ وَ بَاطِنَةٌ»، فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: النَّعْمَةُ الظَّاهِرَةُ الْإِمَامُ الظَّاهِرُ، وَالبَاطِنَةُ الْإِمَامُ الْغَائِبُ، فَقُلْتُ لَهُ: وَ يَكُونُ فِي الْأَيْمَةِ مَنْ يَغِيبُ؟ قَالَ: نَعَمْ يَغِيبُ عَنْ أَبْصَارِ النَّاسِ شَخْصُهُ، وَ لَا يَغِيبُ عَنْ قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ ذِكْرُهُ، وَ هُوَ الثَّانِي عَشَرَ مِنَّا، يُسَهِّلُ اللَّهُ لَهُ كُلَّ عَسِيرٍ، وَ يُذَلِّلُ لَهُ كُلَّ صَعْبٍ، وَ يُظْهِرُ لَهُ كُنُوزَ الْأَرْضِ، وَ يُقَرِّبُ لَهُ كُلَّ بَعِيدٍ، وَ يُبِيرُ بِهِ كُلَّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ، وَ يُهْلِكُ عَلَى يَدِهِ كُلَّ شَيْطَانٍ مَرِيدٍ، ذَلِكَ ابْنُ سَيِّدَةِ الْإِمَاءِ الَّذِي تُخْفِي عَلَى النَّاسِ وِلَادَتَهُ، وَ لَا يَحِلُّ لَهُمْ تَسْمِيَتُهُ حَتَّى يُظْهِرَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فَيَمْلَأَ الْأَرْضَ قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مِلَّتْ جَوْرًا وَ ظُلْمًا».

حدیث سی و سوم - در کتاب کمال الدین آمده است که، محمد بن زیاد ازدی گوید: از سرور خود موسی بن جعفر علیه السلام از تفسیر این کلام الهی پرسیدم: «وَ أَشْبَعَ عَلَيْكُمْ نِعْمَةُ ظَاهِرَةٌ وَ بَاطِنَةٌ»، فرمود نعمت ظاهره امام ظاهر است و نعمت باطنه امام غایب است، گفتم: آیا در میان ائمه کسی هست که غایب شود؟ فرمود: آری شخص او از دیدگان مردم غایب می‌شود اما یاد او از قلوب مؤمنان غایب نمی‌شود و او دوازدهمین امامان است، خداوند برای او هر امر سختی را آسان و هر امر دشواری را هموار سازد و گنج‌های زمین را برایش آشکار کند و هر بعیدی را برای وی قریب سازد و توسط وی تمامی جباران عنود را نابود کند و هر شیطان متمردی را به دست وی هلاک

سازد، او فرزند سرور کنیزان است کسی که ولادتش بر مردمان پوشیده و ذکر نامش بر آنها روا نیست تا آن گاه که خدای تعالی او را ظاهر ساخته و زمین را پر از عدل و داد نماید همان گونه که پر از ظلم و جور شده باشد.

حدیث ۳۴ - حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ وَهَّابِ النَّيْسَابُورِيُّ الْعَطَّارُ - رضی اللہ عنہ - قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ قُتَيْبَةَ النَّيْسَابُورِي، عَنْ حَمْدَانَ بْنِ سُلَيْمَانَ قَالَ: حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرِ الْهَمْدَانِيُّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ الْهَاشِمِيِّ، عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ، عَنِ الصَّادِقِ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ عليه السلام «قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وآله: الْقَائِمُ مِنْ وُلْدِي اسْمُهُ اسْمِي، وَ كُنْيَتُهُ كُنْيَتِي، وَ شِمَائِلُهُ شِمَائِلِي، وَ سُنَّتُهُ سُنَّتِي، يُقِيمُ النَّاسَ عَلَى مِلَّتِي وَ شَرِيعَتِي، وَ يَدْعُوهُمْ إِلَى كِتَابِ رَبِّي عَزَّ وَ جَلَّ، مَنْ أَطَاعَهُ فَقَدْ أَطَاعَنِي، وَ مَنْ عَصَاهُ فَقَدْ عَصَانِي، وَ مَنْ أَنْكَرَهُ فِي غَيْبَتِهِ فَقَدْ أَنْكَرَنِي، وَ مَنْ كَذَّبَهُ فَقَدْ كَذَّبَنِي، وَ مَنْ صَدَّقَهُ فَقَدْ صَدَّقَنِي، إِلَى اللَّهِ أَشْكُو الْمُكَذِّبِينَ لِي فِي أَمْرِهِ، وَ الْجَاهِدِينَ لِقَوْلِي فِي شَأْنِهِ، وَ الْمُضِلِّينَ لَأُمَّتِي عَنْ طَرِيقَتِهِ؛ وَ سَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ.

حدیث سی و چهارم - در کتاب کمال الدین از هشام بن سالم از امام صادق علیه السلام و او از پدرش و او از جدش و او از رسول

خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ روایت کند که فرمود: قائم از فرزندان من است نامش نام من و کنیه اش کنیه من است، شمایل او شمایل من و روش او روش من است و مردم را بر آیین و دینم بدارد و آنها را به کتاب پروردگرم فرا خواند، کسی که او را اطاعت کند مرا اطاعت کرده است و کسی که او را نافرمانی کند مرا نافرمانی کرده است و کسی که او را در دوران غیبتش انکار نماید مرا انکار نموده است و کسی که او را تکذیب کند مرا تکذیب کرده است و کسی که او را تصدیق نماید مرا تصدیق نموده است، از کسانی که گفتار مرا درباره او انکار و تکذیب می کنند و از کسانی از امتم که مردم را از طریقه او گمراه می سازند به خداوند شکایت می برم «و سَيَعْلَمُ أُمَّيْ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ.»

حدیث ۳۵ - مِنْ تَوْقِيعِ صَاحِبِ الزَّمَانِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِإِسْحَاقَ بْنِ يَعْقُوبَ ...

وَ أَمَّا وَجْهُ الْأَنْتِفَاعِ بِي فِي غَيْبَتِي فَكَالْإِنْتِفَاعِ بِالشَّمْسِ إِذَا غَيْبَتْهَا عَنِ الْأَبْصَارِ السَّحَابُ، وَ إِنِّي لِأَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ كَمَا أَنَّ النُّجُومَ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ، فَأَغْلِقُوا بَابَ السُّؤَالِ عَمَّا لَا يَعْنِيكُمْ، وَ لَا تَتَكَلَّفُوا عِلْمَ مَا قَدْ كُفَيْتُمْ، وَ أَكْثِرُوا الدُّعَاءَ بِتَعْجِيلِ الْفَرَجِ، فَإِنَّ ذَلِكَ فَرَجُكُمْ، وَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا إِسْحَاقَ بْنَ يَعْقُوبَ وَ عَلَيَّ مِنَ التَّبِعِ الْهُدَى»

حدیث سی و پنجم - در کتاب کمال الدین نقل شده است که،

امام مهدی علیه السلام ضمن توقیعی به اسحاق بن یعقوب فرمودند: ... و اما وجه انتفاع از من در غیبتم، آن مانند انتفاع از خورشید است چون ابر آن را از دیدگان نهان سازد و من امان اهل زمینم همچنان که ستارگان، امان اهل آسمانها هستند و از اموری که سودی برایتان ندارد پرسش نکنید و خود را در آموختن آنچه از شما نخواسته‌اند به زحمت نیافکنید و برای تعجیل فرج بسیار دعا کنید که همان فرج شماسست و ای اسحاق بن یعقوب! درود بر تو و بر پیروان هدایت باد.

حدیث ۳۶ - نهی از تسمیة قائم (ع)

حَدَّثَنَا أَبِي رضی الله عنه قَالَ: حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَائٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام «قَالَ: صَاحِبُ هَذَا الْأَمْرِ رَجُلٌ لَا يُسَمِّيهِ بِاسْمِهِ إِلَّا كَافِرٌ».

۲ - حَدَّثَنَا أَبِي؛ وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - قَالَا: حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِكٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ فَضَّالٍ، عَنِ الرَّيَّانِ بْنِ الصَّلْتِ «قَالَ: سُئِلَ الرَّضَاءُ عليه السلام عَنِ الْقَائِمِ عليه السلام، فَقَالَ: لَا يُسْرَى جِسْمُهُ، وَ لَا يُسَمَّى بِاسْمِهِ».

۳ - حَدَّثَنَا أَبِي؛ وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - قَالَا: حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى بْنِ عُبَيْدٍ،

عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبَانَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شَمْرٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجُعْفِيِّ «قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ: سَأَلَ عُمَرُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام عَنِ الْمَهْدِيِّ: فَقَالَ: يَا ابْنَ أَبِي طَالِبٍ أَخْبِرْنِي عَنِ الْمَهْدِيِّ مَا اسْمُهُ؟ قَالَ: أَمَّا اسْمُهُ فَلَا إِنْ حَبِيبِي وَ خَلِيلِي عَهْدَ إِلَيَّ أَنْ لَا أُحَدِّثَ بِاسْمِهِ حَتَّى يَبْعَثَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ هُوَ مِمَّا اسْتَوَدَعَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ رَسُولَهُ فِي عِلْمِهِ».

۴ - حَدَّثَنَا أَبِي عليه السلام قَالَ: حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْعَلَوِيِّ، عَنْ أَبِي هَاشِمِ الْجَعْفَرِيِّ «قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ الْعَسْكَرِيَّ عليه السلام يَقُولُ: الْخَلْفُ مِنْ بَعْدِي الْحَسَنُ ابْنِي فَكَيْفَ لَكُمْ بِالْخَلْفِ مِنْ بَعْدِ الْخَلْفِ؟ قُلْتُ: وَ لِمَ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ؟ قَالَ: لِأَنَّكُمْ لَا تَرَوْنَ شَخْصَهُ وَ لَا يَحِلُّ لَكُمْ ذِكْرُهُ بِاسْمِهِ، قُلْتُ: فَكَيْفَ نَذْكُرُهُ؟ فَقَالَ: قُولُوا: الْحُجَّةُ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ سَلَامُهُ».

حدیث سی و ششم - در کتاب کمال الدین در باب نهی از تسمیه قائم (ع) آمده است که:

۱ - علی بن رتاب از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: صاحب این امر مردی است که جز کافر نام او را نبرد.

۲ - ریّان بن صلت گوید: از امام رضا عليه السلام از قائم عليه السلام پرسیدند، فرمود: پیکرش دیده نمی‌گردد و نامش برده نمی‌شود.

۳ - جابر بن یزید گوید: از امام باقر عليه السلام شنیدم که می‌فرمود: عُمَرُ از امیرالمؤمنین عليه السلام درباره مهدی پرسش کرد و گفت: ای

فرزند ابوطالب مرا از مهدی خبر ده و بگو نام او چیست؟ فرمود: اما اسمش را نمی‌گویم، زیرا حبیب و خلیل من سفارش کرده است که نام او را بازگو نکنم تا خدای تعالی او را مبعوث کند و آن از چیزهایی است که خدای تعالی نزد رسولش به ودیعه نهاده است.

۴ - ابوهاشم جعفری گوید: از امام هادی علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: جانشین پس از من فرزندیم حسن است و با جانشین او چگونه‌اید؟ گفتم: فدای شما شوم! برای چه؟ فرمود: زیرا شخص او را نمی‌بینید و یاد کردنش به نام روا نبود. گفتم: پس چگونه او را یاد کنیم؟ فرمود: بگوئید: الحجة من آل محمد سلام و درود خدا بر او باد.

حدیث ۳۷ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ زِيَادِ بْنِ جَعْفَرِ الْهَمْدَانِي - رحمته الله
 - قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ هَاشِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ صَالِحِ بْنِ السَّنْدِيِّ، عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ «قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عليه السلام فَقُلْتُ لَهُ: يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَنْتَ الْقَائِمُ بِالْحَقِّ؟ فَقَالَ: أَنَا الْقَائِمُ بِالْحَقِّ وَ لَكِنَّ الْقَائِمَ الَّذِي يُطَهِّرُ الْأَرْضَ مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ يَمْلَأُهَا عَدْلًا كَمَا مَلَأَتْ جَوْرًا وَ ظُلْمًا هُوَ الْخَامِسُ مِنْ وُلْدِي، لَهُ غَيْبَةٌ يَطُولُ أَمْدُهَا خَوْفًا عَلَى نَفْسِهِ، يَرْتَدُّ فِيهَا أَقْوَامٌ وَ يَثْبُتُ فِيهَا آخَرُونَ».

حدیث سی و هفتم - در کتاب کمال الدین نقل شده است که،

یونس بن عبدالرحمن گوید: نزد موسی بن جعفر (ع) وارد شدم و گفتم: ای فرزند رسول خدا! آیا شما قائم به حق هستید؟ فرمود: من قائم به حق هستم ولیکن قائمی که زمین را از دشمنان خدا پاک سازد، و آن را از عدل و داد آکنده سازد و هم‌چنان که پر از ظلم و جور شده باشد او پنجمین از فرزندان من است و او را غیبتی طولانی است زیرا بر نفس خود می‌هراسد و اقوامی در آن غیبت مرتد شده و اقوامی دیگر در آن ثابت قدم خواهند بود.

حدیث ۳۸ - حَدَّثَنَا أَبِي - عنه - قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ الْحَمِيرِيِّ، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هِلَالِ الْعَبْرَتَائِيِّ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ، عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى الرَّضَاءِ عليه السلام «قَالَ: قَالَ لِي: لَا بَدَّ مِنْ فِتْنَةٍ صَمَاءَ يَسْقُطُ فِيهَا كُلُّ بَطَانَةٍ وَ وَلِيَجَةِ وَ ذَلِكَ عِنْدَ فِقْدَانِ الشَّيْعَةِ الثَّلَاثِ مِنْ وُلْدِي، يَبْكِي عَلَيْهِ أَهْلُ السَّمَاءِ وَ أَهْلُ الْأَرْضِ وَ كُلُّ حَرِّي وَ حَرَّانٍ، وَ كُلُّ حَزِينٍ وَ لَهْفَانٍ.

حدیث سی و هشتم - حسن بن محبوب گوید: امام رضا عليه السلام به من فرمود: به ناچار فتنه‌ای سخت و هولناک خواهد بود که در آن هر صمیمیت و دوستی ساقط گردد و آن هنگامی است که شیعه سومین از فرزندان مرا از دست بدهد و اهل آسمان و زمین و هر دلسوخته و اندوهناکی بر وی بگرید (مقصود وفات

امام حسن عسکری علیه السلام است).

حدیث ۳۹ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ يَحْيَى الْعَطَّارُ - علیه السلام -
 - قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
 مِهْرَانَ^۱، عَنْ خَالِهِ أَحْمَدَ بْنِ زَكَرِيَّا «قَالَ: قَالَ لِي الرَّضَا عَلِيُّ
 بْنُ مُوسَى علیه السلام: أَيُّنَ مَنْزِلِكَ بَبْغَدَادَ؟ قُلْتُ: الْكَرْخُ، قَالَ: أَمَا
 إِنَّهُ أَسْلَمَ مَوْضِعٍ وَ لَا بُدَّ مِنْ فِتْنَةٍ صَمَاءَ صَيْلَمٍ، تَسْقُطُ فِيهَا
 كُلُّ وَ لِيَجَّةٍ وَ بَطَانَةٍ، وَ ذَلِكَ عِنْدَ فِقْدَانِ الشَّيْعَةِ الثَّالِثِ مِنْ
 وَ لِدِي».

حدیث سی و نهم - احمد بن زکریا گوید: امام رضا علیه السلام به من
 فرمود: منزل تو در کجای بغداد است؟ گفتم: در محله کرخ،
 فرمود: بدان، که آن جا سالم ترین مکان است و ناچار فتنه ای
 سخت و هولناک خواهد شد و در آن هر دوستی و صمیمیتی
 ساقط خواهد شد و آن وقتی است که جمعیت شیعه سومین از
 فرزندانم را از دست بدهند.

حدیث ۴۰ - عَنْ مُسْتَدْرَكِ الْوَسَائِلِ، مَكَاتِبَةُ الْإِمَامِ
 الْحَسَنِ الْعَسْكَرِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ تَوْقِيعُهُ الشَّرِيفِ إِلَى
 الشَّيْخِ الْجَلِيلِ أَبِي الْحَسَنِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُوسَى بْنِ

۱. فی بعض النسخ بعد ضیاء القدس: «یحزن لموته اهل الارض و السماء»
 و كانه تصحيف و الصحيح ما فی المتن كما فی الغيبة للنعمانی، ص ۱۸۰.

بَابِوَيْهِ الْقُمِي رَحْمَةُ اللَّهِ وَ هَذَا لَفْظُهُ وَ صُورَتُهُ عَلَى مَا رَوَاهُ
 الشَّيْخُ الطَّبْرَسِيُّ فِي الْإِحْتِجَاجِ: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ الْعَاقِبَةُ لِلْمُوحِدِينَ وَ النَّارُ
 لِلْمُلْحِدِينَ وَ لَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
 أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ وَ الصَّلَاةُ عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَ عِتْرَتِهِ
 الطَّاهِرِينَ أَمَا بَعْدُ أَوْصِيكَ يَا شَيْخِي وَ مُعْتَمِدِي وَ فَقِيهِي أَبَا
 الْحَسَنِ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ بْنِ بَابِوَيْهِ الْقُمِي وَ فَكَّكَ اللَّهُ
 لِمَرْضَاتِهِ وَ جَعَلَ مِنْ وُلْدِكَ أَوْلَادًا صَالِحِينَ بِرَحْمَتِهِ بِتَقْوَى
 اللَّهِ وَ أَقَامَ الصَّلَاةَ وَ آيَتَاءِ الزَّكَاةِ فَإِنَّهُ لَا تُقْبَلُ الصَّلَاةُ مِنْ
 مَانِعِي الزَّكَاةِ، وَ أَوْصِيكَ بِمَغْفِرَةِ الذَّنْبِ وَ كَظْمِ الْغَيْظِ
 وَ صَلَاةِ الرَّحْمِ، وَ مُوَاسَاةِ الْأَخْوَانِ وَ السَّعْيِ فِي حَوَائِجِهِمْ فِي
 الْعُسْرِ وَ الْيُسْرِ، وَ الْحِلْمِ عِنْدَ الْجَهْلِ، وَ تَفَقُّهُ فِي الدِّينِ، وَ
 التَّثَبُّتِ فِي الْأُمُورِ، وَ التَّعَهُدِ لِلْقُرْآنِ، وَ حُسْنِ الْخُلُقِ وَ الْأَمْرِ
 بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ (لَا خَيْرَ فِي
 كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ
 بَيْنَ النَّاسِ) وَ اجْتِنَابِ الْفَوَاحِشِ كُلِّهَا وَ عَلَيْكَ بِصَلَاةِ اللَّيْلِ
 فَإِنَّ النَّبِيَّ أَوْصَى عَلِيًّا فَقَالَ: يَا عَلِيُّ بِصَلَاةِ اللَّيْلِ، عَلَيْكَ
 بِصَلَاةِ اللَّيْلِ عَلَيْكَ بِصَلَاةِ اللَّيْلِ وَ مَنْ أَسْتَخَفَّ بِصَلَاةِ
 اللَّيْلِ فَلَيْسَ مِنَّا، فَأَعْمَلْ بِوَصِيَّتِي وَ أَمْرَ جَمِيعِ شِيعَتِي بِمَا
 أَمَرْتُكَ بِهِ حَتَّى يَعْمَلُوا عَلَيْهِ، وَ عَلَيْكَ بِالصَّبْرِ وَ انْتِظَارِ
 الْفَرَجِ، فَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: أَفْضَلُ أَعْمَالِ أُمَّتِي انْتِظَارُ

الْفَرَجِ وَ لَا تَزَالُ شِيعَتُنَا فِي حُزْنٍ حَتَّى يَظْهَرَ وُلْدِي الَّذِي بُشِّرَ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ حَيْثُ قَالَ إِنَّهُ يَمَلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَ عَدْلًا كَمَا مُلِئَتْ ظُلْمًا وَ جَوْرًا فَاصْبِرْ يَا شَيْخِي وَ مُعْتَمِدِي أَبِي الْحَسَنِ، وَ أَمْرُ جَمِيعِ شِيعَتِي بِالصَّبْرِ فَإِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ وَ الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ، وَ السَّلَامُ عَلَيْكَ وَ عَلَيَّ جَمِيعِ شِيعَتُنَا وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ وَ حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ نِعْمَ الْمَوْلَى وَ نِعْمَ النَّصِيرُ، إِنَّتَهَى.

حدیث چهلّم - در کتاب مستدرک الوسایل به نقل از کتاب احتجاج نامه امام حسن عسکری (ع) و توقیع شریف آن حضرت به ابن بابویه قمی به شرح زیر آمده است که: به نام خداوند بخشنده مهربان، حمد و سپاس برای خدای پرورش دهنده عالمیان و عاقبت از آن موحدان و آتش برای کافران است، و دشمنی نیست مگر بر ستمکاران، و نیست خدائی به جز الله که بهترین آفرینندگان است و درود بر بهترین آفریده‌ها و اهل بیت طاهرین اوست، اما بعد؛ وصیت می‌کنم ترا ای شیخ و معتمد و فقیه ما ابالحسن علی بن حسین بابویه قمی موفق بدارد خداوند تو را در راه رضایتش و قرار دهد از اولاد تو ذریه صالح به رحمت حق و به پاکی و پرهیز از خداوند و بر پا داشتن نماز و پرداخت زکات، همانا قبول نشود نماز از کسانی که زکات ندهند، و وصیت می‌کنم تو را به پرهیز از گناه و فرو بردن خشم و صله رحم و هم یاری برادران و کوشش به حوایج آنان در گرفتاری و راحتی و حلم با

۹۶ ■ صفات و خصال امام مهدی (عج)

جاهلان و اجتهاد در دین و ثبوت در امور و تعهد به قرآن و نیکویی اخلاق و امر به معروف و نهی از منکر که خداوند فرمود: (خیری نیست در بسیاری از سخنان پنهانی مگر آن که امر به صدقه یا امر به معروف و یا اصلاح بین مردم باشد) و اجتناب از تمام فواحش و بر تو باد به نماز شب، که پیامبر وصیت نموده به علی (ع) و فرموده یا علی بر تو باد نماز شب، بر تو باد نماز شب، بر تو باد نماز شب، و کسی که سبک شمارد نماز شب را از ما نیست، پس عمل نما به وصیت من و امر نما به جمیع شیعیان ما به آنچه به تو امر نمودم تا این که عمل کننده باشی بر آن، و بر تو باد به صبر و انتظار فرج، هر آینه پیامبر(ص) فرمود: بهترین عمل‌های امت من انتظار فرج است و همیشه حزن و اندوه قرین شیعیان ماست تا این که ظاهر شود پسر من. آن کسی که بشارت داد پیامبر(ص) به او آن جا که فرمود پر کند زمین را از عدل و داد همان گونه که پر شده باشد از ظلم و جور، پس صابر باش ای شیخ و معتمد ما ابوالحسن، و امر نما جمیع شیعیان مرا به صبر هر آینه زمین برای خداوند است که هر که را بخواهد وارث آن قرار می‌دهد و عاقبت برای پرهیزکاران است و سلام و رحمت و برکات خداوند بر تو و بر جمیع شیعیان ما باد. کفایت کند خدای تعالی ما را که او بهترین وکیل و بهترین مولا و بهترین یاری کننده است.